VOORJAARSNOTA 2026

GEMEENTE DUIVEN

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 - Inleiding 3

Hoofdstuk 2 - Bestuurlijke hoofdlijnen 4
2.1 Beleidsmatige hoofdlijnen 5
2.2 Financiële hoofdlijnen 7

Hoofdstuk 3 - Programma's 9
Programma 1 - Bestuur 10
Programma 2 - Maatschappij 18
Programma 3 - Omgeving 26
Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen 41

Bijlagen 44
Bijlage 1 - Totaaloverzicht autonome ontwikkelingen 46
Bijlage 2 - Totaaloverzicht overige financiële ontwikkelingen 48
Bijlage 3 - Overzicht niet gehonoreerde voorstellen 51
Bijlage 4 - Overzicht voortgang bezuinigingen Financieel gezond 55
Bijlage 5 - Meerjaren investeringsplan 56
Bijlage 6 - Reserves 57

Hoofdstuk 1 - Inleiding

Voor u ligt de Voorjaarsnota 2026 van de gemeente Duiven. Deze nota vormt een belangrijk ijkpunt in de planning- en controlcyclus: zij geeft inzicht in de stand van zaken van het lopende jaar, schetst de financiële ontwikkeling voor de komende jaren en biedt een basis voor de voorbereiding van de begroting 2027.

De Voorjaarsnota is bewust beleidsarm opgesteld. Met de komst van een nieuwe gemeenteraad en een nieuw college is ervoor gekozen terughoudend te zijn met nieuwe beleidsinitiatieven. Hiermee wordt ruimte geboden aan het nieuwe bestuur om eigen accenten te leggen en richting te geven aan de toekomstige koers van de gemeente. In deze nota ligt de nadruk dan ook op het actualiseren van bestaand beleid, het inzichtelijk maken van ontwikkelingen en het borgen van lopende verplichtingen.

Tegelijkertijd laat deze Voorjaarsnota zien dat de gemeente Duiven voor stevige financiële opgaven staat. Autonome ontwikkelingen, zoals stijgende kosten in het sociaal domein, indexeringen en ontwikkelingen in het Gemeentefonds, zetten de financiële positie onder druk. Dit leidt tot een meerjarig beeld waarin de beschikbare middelen niet vanzelfsprekend aansluiten op de opgaven waar de gemeente voor staat. De noodzaak om richting de begroting tot keuzes te komen is daarmee onontkoombaar.

De Voorjaarsnota brengt de belangrijkste financiële en inhoudelijke ontwikkelingen helder in beeld en maakt transparant welke voorstellen op dit moment niet binnen de financiële kaders passen. Daarmee wordt niet vooruitgelopen op politieke keuzes, maar wordt wel het noodzakelijke inzicht gegeven om het gesprek hierover goed te kunnen voeren.

Ondanks de financiële druk blijft de gemeente onverminderd werken aan de uitvoering van bestaande plannen en projecten. Op uiteenlopende terreinen, zoals woningbouw, het sociaal domein, dienstverlening, duurzaamheid en mobiliteit, wordt voortgebouwd op eerder ingezette ontwikkelingen. Deze opgaven blijven belangrijk en vragen om blijvende inzet. Tegelijkertijd wordt binnen de gemeente gewerkt aan het versterken van de organisatie. Dit is nodig om de huidige taken goed te blijven uitvoeren en om voorbereid te zijn op wat er in de toekomst op de gemeente afkomt. Daarbij gaat het onder andere om het beter beheersen van de financiën, het verder ontwikkelen van de organisatie en het versterken van de samenwerking, zowel binnen de organisatie als met partners. Dit helpt de gemeente om, ook in een periode met beperkte financiële ruimte, betrouwbaar en slagvaardig te blijven werken.

Hiermee biedt deze Voorjaarsnota een actueel en compleet beeld van de situatie van de gemeente Duiven. Het vormt de basis voor het gesprek over de keuzes die nodig zijn richting de begroting 2027. Deze keuzes zijn gericht op een gemeente die financieel gezond blijft, waar inwoners zich verbonden voelen en die voorbereid is op de toekomst.

In deze Voorjaarsnota zijn twee belangrijke ontwikkelingen nog niet verwerkt. Het gaat om de uitwerking van het nieuwe collegeprogramma en de meicirculaire van het Gemeentefonds. Deze kunnen invloed hebben op de financiële situatie van de gemeente. Na behandeling van deze Voorjaarsnota door de gemeenteraad worden deze ontwikkelingen verder uitgewerkt richting de begroting. De financiële effecten van de meicirculaire worden, zoals gebruikelijk, zo snel mogelijk met de gemeenteraad gedeeld.

Hoofdstuk 2 - Bestuurlijke hoofdlijnen

In dit hoofdstuk staan de beleidsmatige en financiële hoofdlijnen van deze Voorjaarsnota. Daarmee is direct inzicht in de belangrijkste ontwikkelingen voor het lopende en de komende begrotingsjaren.

De Voorjaarsnota als start van een nieuwe P&C-cyclus
Voor u ligt de Voorjaarsnota 2026 van de gemeente Duiven. De Voorjaarsnota kijkt vooruit naar de begroting 2027 en maakt, op basis van de huidige inzichten, de belangrijkste ontwikkelingen financieel en beleidsmatig voor de komende jaren inzichtelijk. Daarnaast bevat de Voorjaarsnota een financiële tussenrapportage van het lopende begrotingsjaar (2026).

De Voorjaarsnota is ingedeeld op programmaniveau. Er zijn drie echte programma's: Bestuur, Maatschappij en Omgeving. Daarnaast is er een programma Algemene dekkingsmiddelen. Per programma staan onder andere ontwikkelingen genoemd die van invloed (kunnen) zijn op het programmadoel en de hoofddoelen en de inhoudelijke speerpunten.

Deze Voorjaarsnota is opgemaakt in tijden van een wisseling van samenstelling van raad en college. Op het moment van aanbieden van deze nota, is een nieuw coalitieakkoord net gepresenteerd en moet het college in nieuwe samenstelling nog starten. Daarom is ervoor gekozen een Voorjaarsnota aan te bieden aan de raad die vooral beleidsarm is opgezet.

Nieuwe ontwikkelingen
In de Voorjaarsnota staan speerpunten voor het komende jaar plus de onontkoombare beleidsontwikkelingen voor de komende jaren. Ondanks de lastige financiële situatie is het nodig om op bepaalde onderdelen extra geld of inzet te vragen om in de toekomst goed te kunnen blijven functioneren als lokale overheid en partner binnen de samenleving. Voorlopig zijn alle zaken die beleidsmatig nieuw zijn, niet gehonoreerd.. Bestaande afspraken uitvoeren of langer voortzetten (soms tijdelijk) zijn wel opgenomen. Daarmee is het aan het college in nieuwe samenstelling om de keuzes over nieuw of gewijzigd beleid mee te nemen in de begroting en aan te bieden aan de gemeenteraad voor besluitvorming.

Financieel duurzaam beleid
Voor de gemeente Duiven is financieel duurzaam beleid een belangrijk uitgangspunt. Het doel is om een structureel sluitende begroting te presenteren. Incidentele zaken mogen met incidenteel geld worden gedekt. Voor goedkeuring van de begroting door de Provincie is het in ieder geval noodzakelijk om de jaarschijf 2027 structureel sluitend te hebben. De ontwikkelingen van het Gemeentefonds zijn van grote invloed op dit beleid. Het lijkt er op dat het Rijk hierin de gemeenten niet veel tegemoet zal komen. In de Voorjaarsnota van het Rijk worden nauwelijks aanvullende gelden aangekondigd en experts geven aan dit ook in de Meicirculaire 2026 niet te verwachten. Het uit deze Voorjaarsnota voortkomende financiële inzicht is dan ook niet positief en vraagt om maatregelen in de komende maanden.

De stand van de Algemene Reserve in combinatie met een hoge solvabiliteitsratio en een actueel beeld van het benodigde weerstandsvermogen geven ruimte om 10% van het surplus van de Algemene Reserve in te zetten als dekkingsmiddel, net als voorgaande twee jaren. Daarmee is jaarschijf 2027 sluitend. Om ook de niet gehonoreerde zaken te kunnen dekken zijn er echter aanvullende maatregelen nodig. Vorig jaar is met het project "Financieel gezond 2026" een groot aantal financiële maatregelen opgehaald. In de Voorjaarsnota 2025 is een aantal van deze maatregelen opgenomen om te zorgen voor een financieel duurzaam beleid. In aanloop naar de nieuwe Meerjarenbegroting 2027-2030 is het een optie om de opbrengsten van het project "Financieel gezond Duiven 2026" opnieuw te beoordelen en eventueel te gebruiken.

2.1 Beleidsmatige hoofdlijnen

In deze paragraaf zijn de belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen opgenomen. In verband met de verkiezingen van de nieuwe gemeenteraad is deze voorjaarsnota beleidsarm. Dit betekent dat er geen nieuwe inhoudelijke plannen of veranderingen worden voorgesteld. Er worden geen extra financiële middelen vrijgemaakt voor nieuwe projecten of beleidsnota's.

Op basis van het vast te stellen collegeprogramma zal deze paragraaf in de begroting verder worden uitgewerkt.

Belangrijke onderwerpen die nu al te noemen zijn betreffen:

1. Weerbare samenleving;
   Er zijn toenemende geopolitieke spanningen in de wereld, hybride dreigingen, klimaatverandering en een groter risico op langdurige stroomuitval. Dit heeft ook impact op onze gemeente en samenleving en dwingt ons tot voorbereiding op onverwachte situaties en tegen langdurige verstoringen.
   In dit kader gaan wij op basis van de handreiking van de VNG maatregelen uitwerken voor zes thema's:
   1. Continuïteit van de eigen organisatie;
   2. Crisisorganisatie;
   3. Vitale voorzieningen;
   4. Sociaal weefsel;
   5. Zelfredzaamheid inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisatie;
   6. Samenleving als overkoepelend systeem.

2. Verbetering dienstverlening;
   Onze gemeente blijft, uiteraard binnen de wettelijke kaders, de dienstverlening verder verbeteren, zodat deze goed aansluit op de behoeften van de samenleving.
   Technologische vernieuwingen helpen om sneller en duidelijker te werken. Wij doen dit volgens de Visie op Dienstverlening, met als kernwaarden: inwoner centraal, servicegericht, duidelijk en met kennis van zaken.
   Activiteiten die wij hiervoor oppakken zijn onder andere:
   1. Verbeteren van de schriftelijke dienstverlening;
   2. Implementeren van de Wet open overheid;
   3. Uitvoering geven aan participatie;
   4. Experimenteren met nieuwe digitale toepassingen.

3. Helpen van inwoners met een ondersteuningsvraag;
   Wij willen inwoners van alle leeftijden sneller en beter helpen. Hiermee voorkomen we dat inwoners buiten de samenleving komen te staan. Dit voorkomt ook hogere kosten op een later moment.
   Hiervoor gaan wij een sterke lokale toegang realiseren door het invoeren van een Sterk Lokaal Team.

4. Werken volgens de bedoeling;
   We doen wat nodig is, in plaats van alleen uit te gaan van de letter van de wet. We zetten in op passende, integrale en duurzame hulp.
   Wij gaan de plannen uit de nieuwe uitvoeringsagenda, zoals Blijfwijk en het Sterk Lokaal Team, uitvoeren. Ook stellen we kaders van het participatietraject, in samenspraak met partners en inwoners, op.

5. Woningbouw;
   De lokale woonvraag en bovenlokale vraag uit de regionale woningmarkt laten een grote behoefte naar nieuwe woonlocaties zien. Naast het benutten van de (kleinere) inbreidingslocaties is het noodzakelijk om woningen op de uitbreidingslocaties Plakse Weide, Ploen-Noord (Groot), Biezenkampen te ontwikkelen en daarnaast het Vitaal Centrum Duiven af te ronden en Spoorzone de Liemers op te starten.

6. Gezonde, sociale en veilige leefomgeving;
   Wij werken aan een gezonde, sociale en veilige leefomgeving waarin inwoners zich thuis voelen en waar groen, mobiliteit en andere maatschappelijke thema's worden verbonden. We actualiseren de Omgevingsvisie, realiseren een omgevingsplan en het Groen-Blauw raamwerk. Hiervoor zijn drie belangrijke deelgebieden benoemd:
   1. Het Liemers Broek;
   2. Uitloopgebieden tussen Westervoort en Duiven en Duiven, Groessen, Loo en Zevenaar (Groene Scheg);
   3. Gelderse Poort (Ruimte voor de Rivier 2.0 en Rivierklimaatpark IJsselpoort).

7. Vitale economie;
   Onze gemeente streeft naar een vitale, duurzame en concurrerende economie waar ruimte is voor toekomstige bedrijvigheid, versterkte werkgelegenheid en een verbeterde ruimtelijke kwaliteit met een goede balans tussen economische groei, leefbaarheid en duurzaamheid.
   Het gaat hierbij om het samenwerken binnen het NOVEX-gebiedArnhem-Nijmegen-Food valley en het uitbreiden van de bedrijventerreinen.

8. Bereikbaarheid;
   Vanuit duurzame mobiliteit en de energietransitie wil onze gemeente ontwikkelingen stimuleren die voor de korte en langere termijn bijdragen aan duurzame mobiliteit. Het doel is het behouden van een kwalitatieve, schone, duurzame bereikbaarheid en gezonde leefomgeving.
   We borgen de inpassing van de doortrekking van de A15 en verbreding van de A12.

9. Klaar voor de toekomst.
   Onze gemeente maakt zich klaar voor de toekomst door uitvoering te geven aan de drie programmalijnen binnen het Programma Duurzaamheid. Deze programmalijnen zijn:
   - Energietransitie - realiseren van een 95% energieneutrale gemeente in 2050;
   - Klimaatadaptatie - realiseren klimaatbestendige en water robuuste gemeente in 2050;
   - Circulariteit - realiseren 100% circulariteit in 2050.

2.2 Financiële hoofdlijnen

In deze paragraaf is de ontwikkeling van ons begrotingssaldo, ook wel de verloopstaat van de begroting genoemd, opgenomen. Het Financieel meerjarenbeeld geeft aan hoe ons begrotingssaldo zich sinds de vaststelling van de begroting op 11 november 2025 heeft ontwikkeld en op basis van de financiële effecten van de voorgestelde begrotingswijzigingen in deze voorjaarsnota gaat ontwikkelen.

Op basis van het financieel meerjarenbeeld is in ieder geval duidelijk dat er keuzes gemaakt moeten worden. Het blijkt dat de financiële polsstok van de gemeente minder ver reikt dan de ambities. Om de raad volledig inzicht te geven is in de bijlagen het overzicht opgenomen van voorstellen voor budgetaanpassingen waarvan het college van mening is dat deze gelet op de financiële kaders niet haalbaar zijn.

Stand/P&C-product	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Primitieve begroting 2026-2029	691	-228	620	1.527	1.671
Raadsbesluiten tot de voorjaarsnota	-691	-401	-339	-387	872
Beginstand voorjaarsnota	0	-629	280	1.140	2.543
Begrotingswijzigingen voorjaarsnota					
Autonome ontwikkelingen	-547	-349	-1.033	-1.120	-2.234
Bestaand beleid - actualisatie	-405	-576	-540	-322	-274
Saldo mutaties voorjaarsnota	-952	-925	-1.573	-1.442	-2.508
Saldo na mutaties voorjaarsnota	-951	-1.554	-1.293	-302	35
Dekkingsmaatregelen	0	1.684	0	0	0
Saldo na voorjaarsnota	-951	130	-1.293	-302	35

Het volgende overzicht geeft inzicht in de belangrijkste financiële ontwikkelingen. Hier zijn alleen bedragen groter dan € 50.000 opgenomen.
Alle voorgestelde wijzigingen zijn in de programma's en in totaliteit in de bijlagen (per soort wijziging) opgenomen. Per programma wordt ook een toelichting voor de wijzigingen groter dan € 15.000 gepresenteerd.

Overzicht belangrijkste financiële ontwikkelingen

Ontwikkelingen > € 50.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma 1 Bestuur					
1Stroom - Uitbreiding sociaal domein	-273	0	0	0	0
Bijdrage 1Stroom - aanpassen begroting 2027-2030	0	-58	-23	-142	-903
Opstal vitaal centrum Duiven - lagere huuropobrengsten	-73	-73	-73	-73	-73
Totaal programma 1 Bestuur	-346	-131	-96	-215	-976

Ontwikkelingen > € 50.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma 2 Maatschappij					
1Stroom - formatie sociaal domein	0	-168	-168	-95	-95
Begeleiding (Wmo) - harmoniseren contractstandaarden en indexering	-173	-155	-170	-380	-600
Beschermd wonen - Uitstel	310	493	0	0	0
Coördinatie en beleid Jeugd - Hervormingsagenda Jeugd	-450	-450	-300	0	0
Doelgroepenvervoer - stijging kosten	0	0	0	-15	-312
Jeugdhulp - indexatie maatwerkvoorziening jeugd	-494	-494	-494	-494	-494
Maatschappelijke ondersteuning - subsidie Santé Partners	-70	-70	-70	-70	-70
MGR - actualisatie begroting	93	24	-18	37	125
Minimabeleid - correctie dubbele bezuiniging	-175	-175	-190	-190	-190
Zorg licht verstandelijk beperkten - ambulantiseringsgelden Arnhem	252	252	0	0	0
Totaal programma 2 Maatschappij	-707	-743	-1.410	-1.207	-1.636
Programma 3 Omgeving					
Zwerfafval - vergoeding ophalen	56	56	56	56	56
Totaal programma 3 Omgeving	56	56	56	56	56
Programma 4 Algemene dekkingsmiddelen					
Coördinatie en beleid Jeugd - Hervormingsagenda Jeugd	450	450	300	0	0
Gemeentefonds - voorjaarsnota Rijk 2026	-51	266	382	216	322
Kapitaallasten - aantrekken kort geld en langlopende lening	-248	-201	-154	-106	-59
Totaal programma 4 Algemene dekkingsmiddelen	151	515	528	110	263
Totaal belangrijkste ontwikkelingen	-846	-303	-922	-1.256	-2.292

Hoofdstuk 3 - Programma's

Een programma is een samenhangend geheel van doelstellingen en daarbinnen activiteiten die bijdragen aan de realisatie van deze doelstellingen. Het programma is het niveau waarop de gemeenteraad de budgetten autoriseert. De raad bepaalt het aantal programma's en hoe de activiteiten onder een programma worden samengevoegd.

Per programma zijn de volgende onderdelen opgenomen:

Algemeen
Deze paragraaf is de algemene inleiding van het programma. Hier komen de externe ontwikkelingen, hoofddoelstelling, beleidskaders en verbonden partijen aan de orde.

Wat willen wij bereiken en wat gaan we daarvoor doen?
De zogenaamde eerste twee W-vragen presenteren we in één tabel. Hierin maken wij onderscheid tussen speerpunten (Wat willen we bereiken?) en activiteiten (Wat gaan we daarvoor doen?). Onderdelen die hierbij worden opgenomen zijn: risico's, planning, financiën en participatie.

Wat gaat het kosten?
Hier presenteren wij de exploitatiekosten behorende bij de programma's. Het uitgangspunt is de vastgestelde begroting 2026-2029. Daarna presenteren wij de financiële ontwikkelingen tot deze voorjaarsnota. Tot slot geven wij inzicht in de door ons in deze voorjaarsnota voorgestelde begrotingswijzigingen. Dit leidt samen tot de actuele stand van de begroting na deze voorjaarsnota.

In onze gemeente werken wij met drie echte programma's:
1. Bestuur;
2. Maatschappij;
3. Omgeving.

Daarnaast is er het 'programma' Algemene dekkingsmiddelen opgenomen.

De programma's worden in de volgende pagina's nader uitgewerkt.

Programma 1 - Bestuur

Inleiding
Het programma Bestuur richt zich op de relatie tussen de gemeente en haar inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners.

Externe ontwikkelingen

Herindeling
De voorgenomen herindeling van de gemeenten Duiven, Westervoort, Doesburg en Zevenaar per 1 januari 2029, zoals vastgelegd in het principebesluit, vormt een belangrijke ontwikkeling voor de komende jaren. Deze ontwikkeling heeft invloed op de bestuurlijke koers van de gemeente en op de keuzes die in aanloop naar de herindeling worden gemaakt. Ook vraagt dit de komende periode om aandacht binnen de organisatie en de samenwerking binnen de Liemers, zodat de gemeente zich zorgvuldig kan voorbereiden op de toekomstige situatie.

Kosten Dimpact
De kosten voor de digitale dienstverlening via Dimpact stijgen vanaf 2027 sterk. Dit komt door hogere beheer- en ontwikkelkosten en een nieuw bijdragemodel van de coöperatie. Omdat de gemeente al gebruikmaakt van deze diensten voor de gemeentelijke hoofdwebsite en online formulieren, en er op korte termijn geen realistisch alternatief is, is deze stijging in de praktijk niet te vermijden. Daarom worden deze hogere kosten als een autonome ontwikkeling in de begroting verwerkt.

Verder zijn er op dit moment geen bijzondere externe ontwikkelingen te melden die invloed hebben op de te bereiken doelstellingen en activiteiten binnen dit programma.

Wat willen we bereiken?
De gemeente is een betrouwbare overheid die duidelijk, eerlijk en betrokken werkt.

Dit betekent dat:
- de dienstverlening toegankelijk, begrijpelijk en voorspelbaar is en aansluit bij wat inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen nodig hebben;
- deze groepen op een passende manier worden betrokken bij het maken van beleid en besluiten.

Samenwerking met andere gemeenten en organisaties draagt bij aan een effectieve uitvoering. Ook het waarborgen van een veilige leef- en werkomgeving versterkt het vertrouwen in de overheid.
Deze uitgangspunten vormen samen het doel van het programma Bestuur.

Beleidskaders
- Integraal Veiligheidsplan (2022);
- I&A visie (2024);
- Participatie beleidskader (2024).

Verbonden partijen
- 1Stroom;
- Samenwerking de Liemers;
- Veiligheids- en Gezondsheidsregio Gelderland-Midden;
- Euregio Rijn-Waal;
- Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

1.1 Weerbare samenleving (programma Bestuur of Maatschappij?)

Er zijn toenemende geopolitieke spanningen in de wereld, hybride dreigingen, klimaatverandering en een groter risico op langdurige stroomuitval. Hierdoor moeten de overheid en de samenleving zich voorbereiden op onverwachte situaties en weerbaarder worden tegen langdurige verstoringen.

Doel
Zorgen dat inwoners zo goed mogelijk voorbereid zijn op een langdurige verstoring. Daarnaast moet ook onze gemeentelijke organisatie voorbereid zijn, zodat de meest kritische processen in een voorkomend geval zo veel mogelijk door kunnen gaan.

Risico's
- Als inwoners zichzelf niet kunnen redden tijdens een langdurige crisis dan komen vooral de meest kwetsbare mensen in de knel.
- Als onze gemeente haar kritische processen en vitale voorzieningen niet in de lucht kan houden, dan kan dat tot ernstige ontwrichting van de samenleving leiden.

Planning
Het zal meerdere jaren vergen om alle maatregelen uit de VNG-handreiking uit te voeren. Met de eerste maatregelen is in 2026 een start gemaakt. Op basis van een nog op te stellen plan van aanpak volgt een nadere uitwerking van de planning bij dit speerpunt.

Financiën
De implementatie van de VNG-maatregelen past niet binnen bestaande budgetten of beschikbare capaciteit. Op basis van een nog op te stellen plan van aanpak volgt een nadere uitwerking van de benodigde middelen voor de uitvoering van dit speerpunt.

Participatie
Een onderdeel van de VNG-maatregelen is dat de gemeente gesprekken organiseert met inwoners en ondernemers over wat zij nodig hebben om weerbaar en veerkrachtig te worden of dit te versterken en om de samen-redzaamheid te bevorderen.

1.1.1 Uitwerken van maatregelen voor een weerbare samenleving
Voor de opgave rondom de maatschappelijke weerbaarheid sluit de gemeente aan op de door de VNG ontwikkelde handreiking met maatregelen voor gemeentelijke weerbaarheid. Deze omvat onder andere maatregelen op het gebied van continuïteit van de organisatie, crisisbeheersing, vitale voorzieningen, sociaal weefsel en zelfredzaamheid van inwoners. Het betreft een integrale, meerjarige opgave waarbij samenwerking noodzakelijk is, zowel binnen de gemeentelijke organisatie als met externe partners. De prioritering, het ambitieniveau en de concrete uitwerking van de maatregelen worden nader uitgewerkt.

Financiën
De uitwerking van dit speerpunt vraagt, ook in de voorbereidende fase, om extra capaciteit voor onder andere het opstellen van een plan van aanpak, het prioriteren van maatregelen en de vertaling naar de lokale situatie. Op dit moment is het nog niet mogelijk om de omvang van deze benodigde capaciteit en middelen concreet te kwantificeren.
De beleidskeuze over de wijze en het ambitieniveau waarop invulling wordt gegeven aan dit speerpunt, inclusief de daarvoor benodigde inzet, wordt op een later moment afzonderlijk ter besluitvorming voorgelegd.

Planning
In 2026 en 2027 wordt gewerkt aan een plan van aanpak waarin de maatregelen uit de VNG-handreiking worden vertaald naar de lokale situatie.
Hierin worden prioriteiten gesteld, het ambitieniveau bepaald en de benodigde capaciteit en middelen inzichtelijk gemaakt. Op basis daarvan volgt gefaseerde besluitvorming over de verdere implementatie van dit speerpunt.

1.2 Doorlopende verbetering van de dienstverlening

Onze gemeente verbetert de dienstverlening continu, zodat deze goed aansluit op de behoeften van de samenleving. Dit gebeurt altijd binnen de wettelijke kaders. Technologische vernieuwingen helpen om sneller en duidelijker te werken. Onze gemeente doet dit volgens de Visie op Dienstverlening, met als kernwaarden: inwoner centraal, servicegericht, duidelijk en met kennis van zaken.

Doel
Onze gemeente zorgt ervoor dat inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners zich welkom voelen en merken dat zij centraal staan in het contact, doordat zij duidelijk en op een manier die bij hen past worden geholpen. *(Opmerking HG - dit laatste is meer een activiteit die bijdraagt aan de realisatie van deze doelstelling)*

Risico's
- Er zijn technische, procedurele, culturele en financiële uitdagingen om in lijn met de Visie op dienstverlening te kunnen werken;
- De gewenste ontwikkelingen kunnen omvangrijk zijn en de nodige tijd kosten;
- De voortgang hangt af van beschikbare capaciteit, omdat de genoemde speerpunten tijdsintensief zijn en zonder extra budget gebeurt.

Planning
Het verbeteren van de dienstverlening vraagt om voortdurende aandacht en om aanpassing aan ontwikkelingen in de samenleving. In de jaarplannen bij de Visie op dienstverlening staat per jaar waar de focus ligt.

Financiën
De beschikbare financiële kaders zijn leidend bij de inzet op het doorlopend verbeteren van de dienstverlening.

Participatie
Op verschillende momenten vraagt onze gemeente inwoners en ondernemers naar hun wensen en ideeën over het contact met de gemeente. Deze informatie helpt om gerichte verbeteracties voor te stellen.

1.2.1 Verbeteren schriftelijke dienstverlening

Heldere communicatie helpt inwoners, ondernemers en organisaties om te weten wat er van hen wordt verwacht en wat zij van de gemeente mogen verwachten. Onze gemeente zorgt dat iedereen begrijpt wat er in brieven, e-mails en berichten staat, wat er van hen wordt verwacht en wat zij van de gemeente mogen verwachten. Webteksten zijn al in eenvoudige taal. In 2027 is de aandacht gericht op het verbeteren brieven en e-mails. Het monitoren van de voortgang gebeurt door:
- taalambassadeurs te betrekken bij de beoordeling van teksten;
- uitvoeren van steekproeven.

Financiën
Het verbeteren van de schriftelijke dienstverlening wordt opgepakt binnen de bestaande financiële kaders.

Planning
De acties uit 2025 en 2026 worden voortgezet. Daarnaast wordt in 2027 intensiever ingezet op het monitoren van de voortgang, onder andere door inwoners te betrekken bij het toetsen en verbeteren van de communicatie.

1.2.2 Implementeren Wet open overheid
De implementatie van de Wet Open Overheid (Woo) draagt bij aan de (digitale) dienstverlening. Betrouwbare en goed toegankelijke informatie is belangrijk om zorgvuldig te kunnen werken en om transparant en tijdig te kunnen reageren op vragen uit de samenleving. Dit is een ontwikkeling die al meerdere jaren loopt.

De invoering van de wet gebeurt landelijk gefaseerd, waarbij de verplichtingen stapsgewijs worden uitgebreid. De volledige implementatie van alle onderdelen van de Woo vindt daarmee over een langere periode plaats.

In 2026 en 2027 ligt de focus op het verder op orde brengen van de informatiehuishouding, zodat informatie vindbaar, volledig, leesbaar en toekomstbestendig is. Dit vormt een belangrijke basis voor actieve openbaarmaking en een goede afhandeling van Woo-verzoeken.

Financiën
De uitvoering vindt plaats binnen de bestaande Woo budgetten die jaarlijks vanuit het Rijk worden ontvangen.

Planning
- In de tweede helft van 2026 en de eerste helft van 2027 wordt extra capaciteit ingezet om te voldoen aan de vernietigingsplicht volgens de Archiefwet;
- Er wordt in 2026 onderzocht welke aanvullende ondersteuning nodig is voor het opstellen en invoeren van een kwaliteitssysteem informatiebeheer en een informatiebeheerplan. Deze zullen vervolgens in 2027 worden opgesteld en ingevoerd;
- Eind 2026 volgt, in samenwerking met Zevenaar, een aanbesteding voor een publicatieportaal voor actieve openbaarmaking. Dit traject zal nog doorlopen tot begin 2027 en vervolgens wordt het nieuwe publicatieportaal geïmplementeerd;
- In de tweede helft van 2026 staat de versnelling van de afhandeling van Woo verzoeken op de planning en wordt de mogelijkheid van een Woo-coördinator onderzocht met als doel in 2027 alle Woo-verzoeken binnen de wettelijke termijn af te kunnen handelen.

1.2.3 Uitvoering geven aan participatie
Onze gemeente blijft inwoners actief betrekken bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid en projecten. Participatie blijft gericht op het voeren van het gesprek in dorpen en wijken, het benutten van lokale kennis en het gezamenlijk vormgeven van publieke opgaven. Met het vastgestelde participatiebeleidskader (2024) en de nog vast te stellen participatieverordening (2026) werkt de organisatie verder aan kwalitatief sterke, transparante en voorspelbare participatie.

Financiën
Bij elk participatietraject worden de te verwachten kosten vooraf inzichtelijk gemaakt. Deze kosten worden opgenomen in het participatieplan dat ter besluitvorming aan ons college of de raad wordt voorgelegd. Het participatieplan bevat ook een voorstel voor de benodigde dekking. Hiermee wordt geborgd dat financiële consequenties van participatie tijdig, transparant en integraal worden afgewogen binnen het besluitvormingsproces

Planning
Eind 2026 – Vaststelling participatieverordening door de gemeenteraad.
2027 (doorlopend) – Uitvoering volgens beleidskader en verordening:
- borging van de werkwijze participatie in de organisatie;
- opstellen en uitvoeren van participatieplannen per project en beleidsproces;
- jaarlijkse evaluatie om werkwijzen verder aan te scherpen, passend bij landelijke ontwikkelingen en best practices bij andere gemeenten.

1.2.4 Experimenteren met nieuwe digitale toepassingen
Digitale ontwikkelingen volgen elkaar in hoog tempo op en vragen om duidelijke kaders voor het veilig, verantwoord en effectief gebruik van nieuwe technologieën, zoals Artificial Intelligence (AI). Deze kaders zijn essentieel om de gemeentelijke dienstverlening te verbeteren, processen te optimaliseren en te voldoen aan relevante wet- en regelgeving. De gemeente experimenteert al op kleine schaal met AI en andere innovatieve digitale toepassingen. De komende periode worden kansrijke toepassingen verder verkend, worden ethische en juridische voorwaarden geborgd de toepassing van technologie in de praktijk getoetst. De resultaten van deze experimenten leveren input op voor organisatiebrede keuzes over de inzet van AI en andere digitale innovaties.

Financiën
De huidige experimenten worden gerealiseerd binnen de bestaande budgetten voor digitalisering en innovatie. Voor het omzetten van succesvolle experimenten naar duurzame, toepasbare en toekomstbestendige oplossingen is aanvullende financiering nodig. De beleidskeuze om deze experimenten al dan niet structureel te borgen, inclusief de daarbij behorende financiële consequenties, wordt op een later moment afzonderlijk ter besluitvorming voorgelegd, zodra de resultaten van de pilots en de benodigde structurele investeringen inzichtelijk zijn.

Planning
In 2027 zullen de volgende activiteiten plaatsvinden:
1. Verankeren beleidskader AI in organisatieprocessen;
   Het nieuwe beleidskader AI wordt geïmplementeerd binnen de bestaande werkprocessen voor dienstverlening en bedrijfsvoering. Afdelingen worden ondersteund bij toepassing van de richtlijnen op het gebied van veiligheid, ethiek, privacy en transparantie.
2. Doorontwikkeling en opschaling succesvolle experimenten;
   Op basis van de resultaten uit 2026 worden kansrijke experimenten opgeschaald naar pilot- of productiefase, inclusief technische doorontwikkeling, procesinpassing en borging van randvoorwaarden (security, privacy, ethiek).
3. Uitwerken meerjareninvesteringsplan digitale innovatie;
   Opstellen van een integraal voorstel met structurele kosten, benodigde capaciteit, onderhoud van AI-applicaties en investeringen in datakwaliteit. Dit plan dient als basis voor besluitvorming in de begrotingscyclus.
4. Evaluatie effecten en bijsturing.
   Evaluatie van de impact van AI-toepassingen op dienstverlening, efficiëntie en kwaliteit. Op basis hiervan worden prioriteiten voor 2028 vastgesteld en verbeteracties geformuleerd.

Wat mag het kosten?

Bij dit onderdeel wordt het overzicht van de ontwikkeling van het financieel meerjarenperspectief voor dit programma gepresenteerd. De beginstand van deze voorjaarsnota op basis van de oorspronkelijke begroting en de financiële verwerking van de raadsbesluiten voor deze voorjaarsnota en de voorgestelde begrotingswijzigingen.

Het blijkt dat de financiële polsstok van de gemeente minder ver reikt dan de ambities. Om de raad volledig inzicht te geven is in de bijlagen het overzicht opgenomen van niet gehonoreerde voorstellen. Dit zijn voorstellen voor budgetaanpassingen waarvan het college van mening is dat deze gelet op de financiële kaders niet haalbaar zijn.

1. Bestuur	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Primitieve begroting 2026-2029	-17.092	-17.753	-18.230	-18.446	-18.381
Tot de VJN	295	385	385	385	-376
Totaal voor Voorjaarsnota	-16.797	-17.368	-17.845	-18.061	-18.757
Mutaties voorjaarsnota					
Autonome ontwikkelingen	**-273**	**-114**	**-80**	**-198**	**-959**
1Stroom - Uitbreiding sociaal domein	-273	0	0	0	0
Bijdrage 1Stroom - aanpassen begroting 2027-2030	0	-58	-23	-142	-903
Brandweer - aanpassing bijdrage VGGM	0	-32	-32	-32	-32
Digitale dienstverlening - kosten Dimpact	0	-24	-24	-24	-24
Bestaand beleid - actualisatie	**-126**	**-214**	**-191**	**-93**	**-93**
1Stroom - communicatieadviseur ruimtelijke projecten	0	-55	-55	0	0
1Stroom - formatie burgerzaken	-20	-44	-44	0	0
Gebouwenbeheer - doorschuiven budget accommodatiebeleid	-33	-23	0	0	0
Opstal vitaal centrum Duiven - lagere huuropobrengsten	-73	-73	-73	-73	-73
Raad - aanschaf apparatuur raad	0	-11	-11	-11	-11
Strategische grondaankoop - krediet Tussengebied Duiven-Westervoort	0	-9	-9	-9	-9
Totaal mutaties Voorjaarsnota	-399	-329	-271	-291	-1.052
Saldo na Voorjaarsnota	-17.196	-17.697	-18.116	-18.352	-19.809

Toelichting voorgestelde financiële bijstellingen

In de onderstaande tabel worden de begrotingswijzigingen met een financieel effect > € 15.000 toegelicht. De overige kleinere wijzigingen zijn als een totaalregel opgenomen.

Begrotingswijziging	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Autonome ontwikkelingen					
1Stroom - Uitbreiding sociaal domein	**-273**	**0**	**0**	**0**	**0**

Uitvoering sociaal domein
De gemeenteraad heeft ingestemd met de uitbreiding van 4,5 fte voor de uitvoering van jeugd en WMO. Een gedeelte is ingevuld, de overige formatie is in procedure. De financiële gevolgen hiervan zijn structureel € 272.853.

Begrotingswijziging	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Autonome ontwikkelingen (vervolg)					
Bijdrage 1Stroom - aanpassen begroting 2027-2030	**0**	**-58**	**-23**	**-142**	**-903**
Brandweer - aanpassing bijdrage VGGM	**0**	**-32**	**-32**	**-32**	**-32**
Digitale dienstverlening - kosten Dimpact	**0**	**-24**	**-24**	**-24**	**-24**
Totaal Autonome ontwikkelingen	-273	-114	-80	-198	-959
Bestaand beleid - actualisatie					
1Stroom - communicatieadviseur ruimtelijke projecten	**0**	**-55**	**-55**	**0**	**0**
1Stroom - formatie burgerzaken	**-20**	**-44**	**-44**	**0**	**0**

De begroting 1Stroom voor 2027-2030 is inmiddels opgesteld. Vanwege CAO-stijgingen en formatie uitbreiding wordt de bijdrage van Duiven aan 1Stroom hoger.
Het jaar 2030 is nieuw in de meerjarenbegroting. De oorspronkelijke raming voor het jaar 2030 was gebaseerd op de oude raming voor het jaar 2029. Daar komen nu cumutatief de wijzigingen in de koemnde jaren bij en nu ook de indexering van 2 jaar nog bij.

In onze gemeentelijke meerjarenraming hebben we in 2027 € 1.590.000 geraamd voor de bijdrage aan de brandweer/bevolkingszorg van de VGGM. Volgens de Kaderbrief van de VGGM wordt dat in 2027 € 1.622.000.

De kosten voor onze digitale dienstverlening via Dimpact stijgen vanaf 2027 sterk. Dit komt door hogere beheer- en ontwikkelkosten en een nieuw bijdragemodel van de coöperatie. Omdat wij al gebruikmaken van deze diensten en op korte termijn geen realistisch alternatief hebben, is deze stijging in de praktijk niet te vermijden. Daarom verwerken we deze hogere kosten als een autonome ontwikkeling in de begroting.

De gemeenteraad van Duiven heeft tot en met 2026 incidenteel € 85.000 per jaar beschikbaar gesteld voor extra communicatiecapaciteit.
De aard en omvang van de gemeentelijke opgaven vragen om blijvende en intensieve inzet op communicatie en participatie. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is participatie bovendien een wettelijke verplichting geworden, wat de benodigde inzet verder vergroot. Tegelijkertijd vraagt ook de bredere communicatieportefeuille steeds meer aandacht, bijvoorbeeld op het gebied van dienstverlening, beleidsontwikkeling en maatschappelijke opgaven. Daarnaast is sprake van doorlopende inzet op bestuurlijke en ruimtelijke projecten, die ook in de komende jaren een substantieel beroep doen op communicatiecapaciteit.

De behoefte aan extra inzet op het gebied van communicatie is daarmee niet langer incidenteel, maar noodzakelijk om de gemeentelijke opgaven op een zorgvuldige en samenhangende manier te ondersteunen. Deze inzet vindt plaats voor beide gemeenten en sluit aan bij de gezamenlijke communicatieorganisatie. In de afgelopen jaren is deze capaciteit, gefinancierd vanuit Duiven, ook ingezet voor opgaven binnen Westervoort, mede in verband met de beschikbare capaciteit binnen het team. Dit onderstreept het gezamenlijke en structurele karakter van de behoefte.

Gezamenlijke financiering ligt daarom voor de hand en is efficiënt. Tegelijkertijd wordt, gelet op de huidige bestuurlijke en financiële context, voorgesteld om de benodigde middelen voor 2027 en 2028 vooralsnog incidenteel beschikbaar te stellen. Dit sluit aan bij de huidige doorkijk op de opgaven en activiteiten in deze periode. Richting de begroting 2029 en verder wordt op basis van de dan geldende ontwikkelingen bezien welke inzet nodig en passend is. Het betreft € 90.000 per jaar, te verdelen volgens de vaste verdeelsleutel.

Als deze middelen niet beschikbaar worden gesteld, vervalt de huidige inzet van 1 fte. Hierdoor is er minder ruimte voor communicatie en participatie bij belangrijke gemeentelijke opgaven en moet de beschikbare capaciteit anders worden verdeeld. Dit leidt ertoe dat op meerdere beleidsterreinen minder ondersteuning kan worden geboden. Daarmee komt de communicatiekracht van de organisatie onder druk te staan en neemt het risico toe op onvoldoende betrokkenheid van inwoners, weerstand en vertraging in de uitvoering van beleid en projecten.

Tijdelijke formatie in verband met landelijke piek aanvragen paspoorten in de periode 2024–2028;
Het gaat om 0,61 fte. Hiervoor is in 2027 en 2028 een bedrag van € 44.000 nodig. In 2026 is een deel gedekt vanuit vrijgevallen loonkosten en is aanvullend nog € 20.000 nodig. Dit wordt gedekt uit de Algemene Reserve.

Begrotingswijziging	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bestaand beleid – actualisatie (vervolg)					
Opstal vitaal centrum Duiven - lagere huuropobrengsten Vanwege de verkoop van een groot deel van de onderverdieping vervallen gedeeltelijk de jaarlijkse huurinkomsten.	**-73**	**-73**	**-73**	**-73**	**-73**
Overige kleinere wijzigingen	**-33**	**-43**	**-20**	**-20**	**-20**
Totaal Bestaand beleid - actualisatie	-126	-214	-191	-93	-93
Totaal wijzigingen voorjaarsnota	-399	-329	-271	-291	-1.052

Programma 2 - Maatschappij

Inleiding
Het programma Maatschappij omvat alle beleidsvelden van het sociale domein. Naast de taken op het vlak van zorg voor kwetsbare inwoners, jeugd en participatie omvat het ook taken met betrekking tot sport, groen, cultuur, onderwijs en ontmoeting.

Externe ontwikkelingen
Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord (AZWA)
Dit vervangt met ingang van 2027 de IZA (Integraal Zorg Akkoord) en het GALA (Gezond en Actief Leven) met als aanvulling W van Welzijn. Met het nieuwe akkoord is landelijk het initiatief genomen om zorg én welzijn beter op elkaar aan te sluiten. De nieuwe accenten liggen op:

- De sterkere koppeling tussen zorg en welzijn: nadrukkelijke verschuiving van zorg leveren naar zorg voorkomen;
- Structurele financiering van eerstelijns- en wijkverbanden: zorg dichtbij huis houden;
- Doorbraakmiddelen: AI, digitalisering en arbeidsbesparende technologie;
- Sterke focus op arbeidsmarkttekorten: slimmer organiseren van zorg;
- Verminderen administratieve lasten: AI en technologie;
- Basisfunctionaliteit zorg-welzijn: laagdrempelige steunpunten, samenwerking wijkteams en zorg, snellere doorverwijzing tussen verschillende domeinen.

Een deel van de AZWA-gelden gaan structureel zijn en een deel incidenteel. De middelen die blijvend worden toegevoegd zijn de structurele financiering van de eerstelijns- en wijkverbanden, de SPUK-middelen uit de huidige IZA worden structureel. De middelen voor transitie en versnelling zijn incidenteel: o.a. doorbraakmiddelen, basisfunctionaliteit. De gelden worden direct aan de gemeenten beschikbaar gesteld.

Huisvesting voortgezet onderwijs
De Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voorgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL) onderzoekt nieuwbouw van Heerenmäten-Zonegge in Zevenaar. Via de gemeenschappelijk regeling heeft Duiven een plicht in de financiering van projecten. Besluitvorming zal na de zomer 2026 in de gemeenteraden plaatsvinden, met de verwachting dat de school een ingebruikname in 2031.

Wat willen we bereiken?
Het doel is dat in 2040 al onze inwoners positieve gezondheid en kwaliteit van leven ervaren en passende ondersteuning en zorg betaalbaar blijft. Dit is vanuit scenario C doorontwikkeld met als nieuwe titel ‘Buurtkracht’.

Beleidskaders
Scenario C Werken volgens de bedoeling Raadsbesluit 2024:

1. Samen Sterk 2.0;
2. (start)Notitie invulling geven aan scenario C;
3. Uitvoeringsagenda 2024-2026;
4. Regionale raadsbrief voortgang IZA en AZWA.

Verbonden partijen

- Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden Gelderland (VGGM);
- Modulair Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR);
- Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem en Nijmegen (BVO DRAN);
- Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voorgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL).

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

2.1 Inwoners met een ondersteuningsvraag snel, integraal en dichtbij huis helpen, zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven meedoen aan de samenleving.

De gemeente wil dat inwoners van alle leeftijden snel en goed worden geholpen zodat zij zelfstandig blijven en blijven meedoen in de samenleving. Ondersteuning moet laagdrempelig en zoveel mogelijk dichtbij huis beschikbaar zijn. Daarbij wordt (ook) een beroep gedaan op zelfredzaamheid en op het sociale netwerk van de inwoner. Hulp hoeft altijd te bestaan uit een (dure) maatwerkvoorziening. Vaak voorziet ondersteuning door bijvoorbeeld een door de gemeente gesubsidieerde welzijnsorganisatie ook. Door het bieden van snelle en passende ondersteuning voorkomen we dat er op een later moment alsnog duurdere maatwerkondersteuning moet worden ingezet.

Doel
Snelle, passende en integrale ondersteuning. Algemene voorziening waar mogelijk en maatwerk waar nodig.

Risico's
Ontevredenheid omdat inwoners maatwerk verwachten.

Planning
Het speerpunt loopt vanaf 2025.

Financiën
Door minder maatwerk en sneller passende hulp te bieden bespaart de gemeente kosten.

Participatie
Niet van toepassing.

2.1.1 Realiseren van een sterke lokale toegang

Het plan van aanpak bestaat uit 2 fases:

- Fase 1: Realiseren Sterk Lokaal Team door het beter bepalen van de hulpvraag door middel van triage en de inzet vooral te richten op inwoners en gezinnen met meerdere problemen;
- Fase 2: Groeien naar een volledig Sterk Lokaal Team dat voldoet aan de Hervormingsagenda Jeugd en daarbij rekening houdend met de ontwikkelingen rond de mogelijke gemeentelijke herindeling.

De gemeente maakt de toegang tot ondersteuning eenvoudiger en sterker:

- Integrale benadering; we kijken naar alle levensgebieden, de totale situatie binnen het huishouden;
- Wmo, Jeugdhulp en Werk&Inkomen worden in iedere casus betrokken;
- Regionale methoden en onderzoeken of lichte vormen van hulp zonder indicatie aangeboden kunnen worden;
- Duidelijk model voor een sterke lokale toegang, goed aansluiten op de regionale teams zoals het Regionaal Veiligheidsteam en het Regionaal Expertiseteam.

Financiën
De activiteiten kunnen binnen de beschikbare budgetten worden uitgevoerd.

Planning
Het plan van aanpak bestaat uit 2 fases:
- Fase 1: 2026 tot medio 2027;
- Fase 2: medio 2027 tot eind 2028.

2.2 Werken volgens de bedoeling

Doen wat nodig is, in plaats van alleen uit te gaan van de letter van de wet.

Doel
Het inzetten van passende, integrale en duurzame hulp. Door beter aan te sluiten bij de hulpvraag voelt de inwoner zich beter gehoord.

Risico's
Als verordeningen niet meer leidend zijn, zijn klachten en bezwaren lastiger te beoordelen. Er kan een schijn van willekeur optreden en dit vraagt een andere manier van werken van de consulenten.

Planning
We starten in 2026.

Financiën
In het voorjaar van 2026 wordt een benchmarkonderzoek uitgevoerd naar de formatie en caseloads van vergelijkbare gemeenten met betrekking tot hun wettelijke taken binnen het sociale domein. Hierbij wordt ook gekeken naar procesverbeteringen en systeemoptimalisaties, zoals een betere monitoring van werkvoorraden en doorlooptijden. Op basis van de uitkomsten kan worden vastgesteld welke formatie nodig is voor 1Stroom om de wettelijke termijnen te respecteren en wat de kosten zijn. Wij doen hiervoor voorstellen in de begroting 2027-2030.

Participatie
Niet van toepassing.

2.2.1 Realiseren uitvoeringsagenda

Hiervoor voeren we de volgende activiteiten uit:
- Opstellen van de volgende uitvoeringsagenda sociaal domein;
- Evalueren van de lopende uitvoeringsagenda en kijken welke onderdelen we vervolgen in de nieuwe uitvoeringsagenda;
  Zo zullen we doorgaan met de Blijfwijk en andere ontwikkelingen op gebied van zorgzame buurten en de implementatie van een Sterk Lokaal Team en een Sterke Lokale Toegang.
- Borgen van de onderdelen die wel door moeten gaan, maar niet passen in de nieuwe uitvoeringsagenda, in de organisatie;
- In gesprek gaan met de gemeenteraad over de kaders van het participatietraject dat nodig is om de uitvoeringsagenda op te stellen;
- Organiseren van de randvoorwaarden om te zorgen dat we de uitvoeringsagenda goed kunnen neerzetten;
  We maken een plan voor de effectieve besteding van de SPUK AZWA gelden, die vanaf 2027 SPUK IZA en SPUK GALA opvolgen. We gaan kijken hoe we data meer kunnen gebruiken om ons beleid mee bij te sturen. En we zoeken de integrale samenwerking met het Fysiek Domein meer op.
- Breed opstarten van het project ‘werken volgens de bedoeling’ binnen 1Stroom.

Financiën
De activiteit kan binnen de beschikbare budgetten worden uitgevoerd.

Planning
We starten in 2026 met deze activiteit en ronden deze eind 2028 af.

2.2.2 Vaststellen kaders van het participatietraject
In samenspraak met de gemeenteraad vaststellen van de kaders van het participatietraject die nodig zijn om de nieuwe uitvoeringsagenda in samenspraak met partners en inwoners op te stellen.

Financiën
De activiteit kan worden gerealiseerd binnen de huidige begroting.

Planning
2026-2027

Wat mag het kosten?

Bij dit onderdeel wordt het overzicht van de ontwikkeling van het financieel meerjarenperspectief voor dit programma gepresenteerd. De beginstand van deze voorjaarsnota op basis van de oorspronkelijke begroting en de financiële verwerking van de raadsbesluiten voor deze voorjaarsnota en de voorgestelde begrotingswijzigingen.

Het blijkt dat de financiële polsstok van de gemeente minder ver reikt dan de ambities. Om de raad volledig inzicht te geven is in de bijlagen het overzicht opgenomen van niet gehonoreerde voorstellen. Dit zijn voorstellen voor budgetaanpassingen waarvan het college van mening is dat deze gelet op de financiële kaders niet haalbaar zijn.

2. Maatschappij	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Primitieve begroting 2026-2029	-40.875	-39.542	-38.446	-38.119	-38.007
Tot de VJN	-367	-550	-499	-499	-499
Totaal voor Voorjaarsnota	-41.242	-40.092	-38.945	-38.618	-38.505
Mutaties voorjaarsnota					
Autonome ontwikkelingen	**-564**	**-840**	**-1.524**	**-1.077**	**-1.535**
BBZ Buig - aanpassing aan begroting RSD, aantal uitkeringen en SPUK	174	-174	-181	147	128
Begeleiding (Wmo) - harmoniseren contractstandaarden en indexering	-173	-155	-170	-380	-600
Beschermd wonen - Uitstel	310	493	0	0	0
Coördinatie en beleid Jeugd - Hervormingsagenda Jeugd	-450	-450	-300	0	0
Doelgroepenvervoer - stijging kosten	0	0	0	-15	-312
Jeugdhulp - indexatie maatwerkvoorziening jeugd	-494	-494	-494	-494	-494
Maatschappelijke ondersteuning - subsidie Santé Partners	-70	-70	-70	-70	-70
MGR - actualisatie begroting	93	24	-18	37	125
Minimabeleid - correctie dubbele bezuiniging	-175	-175	-190	-190	-190

2. Maatschappij	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Autonome ontwikkelingen (vervolg)					
Openbare gezondheidszorg - aanpassing op basis van kaderbrief	-7	-56	-56	-56	-56
Overige voorzieningen - indexering hulpmiddelen	-24	-24	-24	-24	-24
Speeltuinen - renoveren en vernieuwen speeltoestellen	0	-11	-21	-32	-42
Zorg licht verstandelijk beperkten - ambulantiseringsgelden Arnhem	252	252	0	0	0
Bestaand beleid - actualisatie	**-12**	**-216**	**-191**	**-119**	**-119**
1Stroom - formatie sociaal domein	0	-168	-168	-95	-95
Bijzonder basisonderwijs - huuropbrengsten kinderopvang	30	30	30	30	30
Blijfwijk - uitbreiding taken	-26	-26	0	0	0
Gymzalen - nieuwe afspraken gymonderwijs	-4	-10	-11	-12	-12
Minimabeleid - aanpassing Gelrepas	-8	-8	-8	-8	-8
Openbaar groen - implementatie beheerpakket	-20	0	0	0	0
Regionale kosten - voortzetting Gezondheidsplein en kosten suicidepreventie	-11	-21	-21	-21	-21
Sportcentrum Triominos - actualisatie energieprijzen en onderhoudskosten	27	-13	-13	-13	-13
Totaal mutaties Voorjaarsnota	-576	-1.056	-1.716	-1.196	-1.654
Saldo na Voorjaarsnota	-41.818	-41.148	-40.661	-39.814	-40.160

Toelichting voorgestelde financiële bijstellingen

In de onderstaande tabel worden de begrotingswijzigingen met een financieel effect > € 15.000 toegelicht. De overige kleinere wijzigingen zijn als een totaalregel opgenomen.

Begrotingswijziging	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Autonome ontwikkelingen					
BBZ Buig - aanpassing aan begroting RSD, aantal uitkeringen en SPUK	**174**	**-174**	**-181**	**147**	**128**

Er worden vanaf dit jaar hogere uitgaven verwacht op basis van de geprognotiseerde kosten voor de uitkeringen vanuit de RSD. Dit heeft voor een groot gedeelte te maken door de verhoging van het minimumloon. De kosten stijgen in 2026 met 285.000 en in 2027 met € 295.000. Vanaf 2028 Stijgen de kosten met € 310.000

De bestuurlijke opdracht aan de RSD loopt af in 2027, maar door veranderende problematiek is voortzetting nodig. Voorgesteld wordt om de opdracht ook in 2027 en 2028 te begroten met voorlopig € 330.000 structureel. Daarnaast stijgen de uitkeringskosten door het hogere minimumloon: +€ 285.000 in 2026, +€ 295.000 in 2027 en +€ 310.000 vanaf 2028. Voor 2026 wordt een extra rijksbijdrage van € 454.000 verwacht.

Begeleiding (Wmo) - harmoniseren contractstandaarden en indexering	**-173**	**-155**	**-170**	**-380**	**-600**

Sinds 2024 moeten gemeenten landelijke contractstandaarden en een gewijzigde indexatiemethodiek hanteren. Dit leidt tot een eenmalige ophoging van € 28.000 in 2026 en daarna een jaarlijkse indexatie.

Daarnaast zijn de prognoses voor huishoudelijke ondersteuning en voor begeleiding en dagbesteding opnieuw berekend op basis van het landelijke beleid. Hierbij zijn ook ontwikkelingen zoals de vergrijzing meegenomen. De jaren 2029 en 2030 maakten nog geen deel uit van de vorige structurele prognoses (voorjaarsnota 2024). Daardoor vallen de nu voorgestelde aanpassingen hoger uit.

Begrotingswijziging	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Autonome ontwikkelingen (vervolg)					
Beschermd wonen - Uitstel	**310**	**493**	**0**	**0**	**0**

In de najaarsnota 2023 is er budget beschikbaar gesteld voor de decentralisatie beschermd wonen, maar dit budget hoeft niet te worden ingezet omdat de decentralisatie door het Rijk is uitgesteld. De verwachting is dat de decentralisatie beschermd wonen niet zal plaatsvinden in 2027.
Daarom wordt voorgesteld het budget voor 2026 met € 310.000 af te ramen en voor 2027 met € 493.000.

Coördinatie en beleid Jeugd - Hervormingsagenda Jeugd	**-450**	**-450**	**-300**	**0**	**0**

In 2026 is een bestemmingsreserve van € 1,2 miljoen gevormd voor de lokale uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd. De beschikking over de reserve is zichtbaar binnen het programma Algemene dekkingsmiddelen, per saldo is de wijziging budgettair neutraal.
De besteding vindt plaats op basis van het plan van aanpak.
Fase 1 (2026) basis op orde: verbeteren van de triage en processen om te komen tot een licht Sterk Lokaal Team dat focust op de multicasuïstiek en regie;
Fase 2 (2027 en 2028) ontwikkelen van een Sterk Lokaal Team, waarbij we rekening houden met de ontwikkelingen omtrent de mogelijke fusie.
De besparingen die hiermee gerealiseerd worden zijn vanaf 2027 verwerkt in de primitieve begroting.

Doelgroepenvervoer - stijging kosten	**0**	**0**	**0**	**-15**	**-312**

In de Voorjaarsnota 2025 is voorgesteld om de verwachte kostenstijging in 2027 en 2028 te betalen uit de bestemmingsreserve Doelgroepenvervoer. Aan het einde van 2028 resteert € 214.800 in deze reserve.

Wij stellen voor om:
- het tekort in 2029 te dekken uit de bestemmingsreserve en € 15.000 bij te ramen;
- het tekort in 2030 structureel te dekken.

Jeugdhulp - indexatie maatwerkvoorziening jeugd	**-494**	**-494**	**-494**	**-494**	**-494**

Vanaf 2026 hanteren de gemeenten de verplichte landelijke contractstandaarden en een gewijzigde indexatiemethodiek. Door de stijging van de lonen binnen de zorg en daarmee ook de kosten, moet de gemeente deze indexering toepassen voor Maatwerkvoorzieningen Jeugd. Er is hierbij uitgegaan van de nu bekende indexatie 2026. Deze is ook toegepast op latere jaren.

Maatschappelijke ondersteuning - subsidie Santé Partners	**-70**	**-70**	**-70**	**-70**	**-70**

Met de Strategie Sociaal Domein 2024–2040 (Samen Sterk 2.0) heeft de raad gekozen voor versnelling van de transformatie door te investeren in preventie en de sociale basis (scenario C: Buurtkracht; eerder helpen, samen zorgen).
De eerder vastgestelde bezuinigingen op welzijn staan haaks op deze koers. De welzijnsorganisatie geeft aan onder de minimale uitvoeringsgrens te komen, met als gevolg onder andere minder inzet op buurtkracht, jongeren- en ouderenwerk en een grotere druk op maatwerkvoorzieningen. Dit vergroot de instroom in zwaardere zorg en schaadt leefbaarheid en participatie.
In aanloop naar een mogelijke gemeentelijke fusie en de ontwikkeling van een Stevig Lokaal Team is het essentieel dat de sociale basis op orde is. Investeren in welzijn loont: onderzoek laat zien dat iedere euro gemiddeld €1,60 oplevert in de vorm van lagere zorgkosten en betere participatie en gezondheid.
Voorgesteld wordt om per 2027 de jaarlijkse korting van €55.000 op de inzet van Sante Partners in Duiven te herstellen en daarna jaarlijks de korting van €110.000 per 2028 te herzien. Zodat wettelijke preventietaken duurzaam kunnen worden uitgevoerd en de gekozen beleidskoers daadwerkelijk kan worden gerealiseerd.

MGR - actualisatie begroting	**93**	**24**	**-18**	**37**	**125**

Op basis van de gewijzigde meerjarenbegroting van de verbonden partij MGR is er een budgetaanpassing nodig. Dit wordt veroorzaakt door indexatie en uitbreiding van taken.

Minimabeleid - correctie dubbele bezuiniging	**-175**	**-175**	**-190**	**-190**	**-190**

De bezuinigingsmaatregel inzet minimabeleid minimaliseren is onterecht twee keer verwerkt in de primitieve begroting.

Begrotingswijziging	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Autonome ontwikkelingen (vervolg)					
Openbare gezondheidszorg - aanpassing op basis van kaderbrief	**-7**	**-56**	**-56**	**-56**	**-56**
Voor de GGD (publieke en jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar en Rijksvaccinatieprogramma) is in onze gemeentelijke meerjarenraming voor 2027 € 1.124.000 geraamd. Op basis van de kaderbrief wordt dat in 2027 € 1.172.000.					
Overige voorzieningen - indexering hulpmiddelen	**-24**	**-24**	**-24**	**-24**	**-24**
Door de toename van het gebruik en de stijging van de prijzen voor Wmo hulpmiddelen wordt voorgesteld het budget structureel bij te ramen vanaf 2026.					
Speeltuinen - renoveren en vernieuwen speeltoestellen	**0**	**-11**	**-21**	**-32**	**-42**
In het kader van het beheerplan 'Buitenspelen in Duiven' is in januari 2026 door de gemeenteraad besloten om jaarlijks een krediet beschikbaar te stellen van € 150.000 voor het renoveren en vernieuwen van speeltoestellen. Er wordt uitgegaan van een 20-jarige afschrijvingstermijn.					
Zorg licht verstandelijk beperkten - ambulantiseringsgelden Arnhem	**252**	**252**	**0**	**0**	**0**
De gemeenten in Centraal Gelderland maakten in 2023 financiële afspraken om zich voor te bereiden op de doordecentralisatie. Omdat de decentralisatie telkens wordt uitgesteld, hebben de regio gemeenten en Arnhem besloten de afspraken te verlengen tot en met 2027.					
Totaal Autonome ontwikkelingen	-564	-840	-1.524	-1.077	-1.535
Bestaand beleid - actualisatie					
1Stroom - formatie sociaal domein	**0**	**-168**	**-168**	**-95**	**-95**
1. Procesregisseur Zorg & Veiligheid; Het thema zorg en veiligheid is een vastgesteld speerpunt in het Integraal Veiligheidsplan 2023–2026 en blijft dat de komende jaren. Zonder structurele borging valt de regie weg op een domein waar veiligheid, zorg en preventie direct samenkomen, met risico op escalatie, vertraging en minder effectieve samenwerking. Voor deze structurele inzet is voor onze gemeente jaarlijks € 60.000 nodig. 2. Programmamanager Sociaal Domein; De programmamanager is cruciaal voor het opstellen en uitvoeren van de nieuwe meerjarige uitvoeringsagenda, het organiseren van integrale samenwerking en het borgen van “werken volgens de bedoeling”. De structurele bedragen € 120.000 per jaar, te verdelen volgens de vaste verdeelsleutel. De programmamanager is begroot tot aan de beoogde fusie. 3. Programmaondersteuner sociaal domein De ondersteuner is nodig voor de projectmatige doorontwikkeling van het sociaal domein. De kosten € 37.600 worden gedekt vanuit het innovatiebudget en worden overgeheveld naar 1Stroom. De programma ondersteuner is begroot tot aan de beoogde fusie. 4. Kwaliteitsimpuls leerlingenvervoer De ingezette kwaliteitsimpuls binnen het leerlingenvervoer heeft geleid tot aantoonbaar verbeterde processen en een duurzaam hogere dienstverlening. Om deze vernieuwde werkwijze te borgen zijn structurele middelen nodig, zodat de gerealiseerde kwaliteit niet verloren gaat en verdere optimalisatie mogelijk blijft. Hiervoor is extra budget van € 35.200 per jaar nodig. 5. Uitvoering Wmo en Jeugd De gemeenteraad heeft ingestemd met de uitbreiding van 4,5 fte voor de uitvoering van Wmo en Jeugd. De financiële gevolgen hiervan zijn structureel € 272.853.					
Bijzonder basisonderwijs - huuropbrengsten kinderopvang	**30**	**30**	**30**	**30**	**30**
In de ramingen is nog geen rekening gehouden met de huuropbrengsten van de kinderopvang.					

Begrotingswijziging	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bestaand beleid – actualisatie (vervolg)					
Regionale kosten - voortzetting Gezondheidsplein en kosten suicidepreventie	**-11**	**-21**	**-21**	**-21**	**-21**
Het Gezondheidsplein is tot en met 2026 tijdelijk gefinancierd. Voor voortzetting zijn structurele middelen nodig. Regionaal is besloten dit gezamenlijk te blijven financieren, op basis van patiëntenaantallen. Hiervoor is structureel € 10.000 nodig. Daarnaast zijn gemeenten vanaf 2026 verplicht aan suicidepreventie te werken. Dit wordt regionaal opgepakt met omliggende gemeenten. Hiervoor stelt het Rijk middelen beschikbaar via het Gemeentefonds, circa € 11.000 vanaf 2026.					
Sportcentrum Triominos - actualisatie energieprijzen en onderhoudskosten	**27**	**-13**	**-13**	**-13**	**-13**
Doordat de duurzaamheidsmaatregelen inmiddels zijn doorgevoerd en als gevolg van een gunstig contract met de energieleverancier dalen de elekrakosten dit jaar met € 40.000. Dit is een incidenteel voordeel, omdat in de volgende jaren al rekening was gehouden met lagere energiekosten. Door een indexering op de onderhoudskosten wordt het benodigde budget € 13.000 hoger.					
Overige kleinere wijzigingen	**-58**	**-44**	**-19**	**-20**	**-20**
Totaal Bestaand beleid - actualisatie	-12	-216	-191	-119	-119
Totaal wijzigingen voorjaarsnota	-576	-1.056	-1.716	-1.196	-1.654

Programma 3 - Omgeving

Inleiding
Binnen dit programma vallen de beleidsvelden ruimtelijke ontwikkeling, beheer en onderhoud openbare ruimte, vergunningen, toezicht en handhaving en economie.

Externe ontwikkelingen
Netcongestie
Netcongestie raakt direct aan onze gemeentelijke opgaven voor woningbouw, economie, energietransitie en ruimtelijke ordening. Begin 2026 zijn er een 3-tal ontwikkelingen die relevant zijn voor onze gemeente:
1. Het nieuwe ACM-prioriteringskader (maatschappelijk prioriteren);
2. Het recente bericht van TenneT over een mogelijke aansluitstop;
3. De concept-wijziging van de Omgevingsverordening Gelderland, met instructieregels over netbewust bouwen en regionaal programmeren.

De mogelijke impact van deze ontwikkelingen, die elkaar versterken, is potentieel groot voor onze woningbouw, economische opgaven en energietransitie.

Doortrekking A15
Het tracébesluit ViA15 is onherroepelijk. De (fysieke) voorbereiding van het project ViA15 is opgepakt. Onze gemeente blijft inzetten op een proactieve en constructieve grondhouding. Samen met de regiopartners blijft onze gemeente zich hard maken voor meer koppelkansen en maatwerkoplossingen.

Provinciale Omgevingsvisie
De provincie heeft een nieuwe omgevingsvisie in voorbereiding. De verwachting is dat deze in 2026 wordt vastgesteld. In het werkconcept worden drie grote thema's benoemd:
1. Toekomstbestendig Gelderland – omgaan met klimaat, energie en water.
2. Divers Gelderland – verschillen tussen regio's en hun eigen kracht.
3. Dynamisch Gelderland – wonen, werken, mobiliteit en demografie.

De impact voor onze gemeente is nog niet bekend, maar zal naar verwachting niet groot zijn omdat het concept aansluit bij bestaande visies onder andere die in regionaal verband (GMR) zijn opgesteld.

Wat willen we bereiken?
De gemeente streeft naar het behouden en versterken van gezonde, veilige, vitale, duurzame, leefbare en aantrekkelijke leefomgeving.

Beleidskaders
- Omgevingsvisie Duiven 2021;
- Woonvisie 2021;
- Verstedelijkingsstrategie deel 1;
- Verstedelijkingsstrategie deel 2;
- Regioarrangement 2023;
- Woondeal 2.1 2025;
- Woningbouwevaluatie 2024 en vooruitkijk 2040;
- Woonzorgvisie 2025;
- Grondbeleid 2025;
- Mobiliteitsvisie Duiven 2040;
- VTH Beleidsplan 2024;
- Programma Duurzaamheid.

Verbonden partijen
- Omgevingsdienst Groene Metropool;
- Groene Metropool Regio;
- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

3.1 Een duurzaam thuis

De lokale woonvraag en bovenlokale vraag uit de regionale woningmarkt waar de gemeente onderdeel van uitmaakt, leiden tot de vraag naar nieuwe woonlocaties. Gelet op de grote woonbehoefte zijn inbreidingslocaties niet voldoende. Naast het benutten van de (kleinere) inbreidingslocaties is het noodzakelijk om woningen op de uitbreidingslocaties Plakse Weide, Ploen-Noord (Groot), Biezenkampen te ontwikkelen en daarnaast het Vitaal Centrum Duiven af te ronden en Spoorzone de Liemers op te starten.

Doel
Een duurzaam woningaanbod dat aansluit op de wensen en behoeften van de inwoners van de gemeente.

Risico's
In algemene zin zijn er op het gebied van woningbouw risico's als:
- onrendabele toppen - bij betaalbare woningen zijn opbrengsten lager dan de kosten;
- netcongestie - een overvol elektriciteitsnetwerk;
- ontbreken van voldoende personeel voor met name specialistische functies;
- afhankelijkheid van ontwikkelaar (bij locaties waar de gemeente een faciliterende rol heeft);
- stikstofproblematiek - er komt teveel stikstof in de natuur, hiervoor zijn strenge regels vastgesteld;
- spuitzonering - de veiligheidsafstand tussen landbouwgrond en bijvoorbeeld woningbouw;
- gerechtelijke uitspraken;
- doorlooptijd beroepsprocedures Raad van State.

Verder is het uitblijven van de noodzakelijke besluiten een procesrisico om voldoende woningen op tijd te kunnen realiseren.
Een aandachtspunt is het onvoldoende kunnen inzetten op monitoring, continuering van gemaakte afspraken, inzet op beleid en woningbouwprojecten.

Planning
De plannen voor wonen en woningbouw vragen de komende jaren blijvende inzet. Op basis van de evaluatie van september 2024 wordt continu gekeken naar nieuwe bouwlocaties. In 2026 worden, met de nieuwste woningmarktcijfers, nieuwe plannen uitgewerkt. De uitkomsten worden meegenomen in de actualisatie van de omgevingsvisie.

Financiën
Voor de uitwerking en uitvoering van het complexe en uitdagende woningbouwprogramma is extra formatie noodzakelijk. Hiervoor is tot en met 2028 jaarlijks € 300.000 gereserveerd ten laste van de algemene reserve. Inmiddels zien we dat de woonafspraken doorlopen tot 2035 en de vraag naar woningen onverminderd groot blijft. Wil de gemeente huidige ambities en vraag vanuit de samenleving aan blijven kunnen, dan voorzien we vanaf 2029 problemen ontstaan bij het realiseren van onze ambities.
Voor sommige projecten is specifiek extra geld nodig. Per project wordt dit verder toegelicht. Zie de activiteiten.

Participatie
De gemeenteraad wordt twee keer per jaar informeel bijgepraat over het woningbouwprogramma. Bij afzonderlijke projecten bepaalt het participatiebeleid hoe en in welke mate inwoners worden betrokken.

3.1.1 Volkshuisvesting
Het doel van het volkshuisvestingsbeleid is dat de omvang en kwaliteit van de woningvoorraad in onze gemeente aansluit bij de behoefte, initiatieven en ontwikkelingen in de samenleving. Het doel van een duurzaam thuis vraagt om een ander type woningen dan er beschikbaar is in Duiven, Groessen en Loo. De gemeente zorgt daarom voor een goede mix van betaalbare huur- en koopwoningen, vooral voor jongeren, ouderen en kleine huishoudens. Zo blijft de woonomgeving aantrekkelijk en duurzaam en is er voldoende aanbod van passende en betaalbare woningen.

Financiën
Voor de uitvoering van de woonvisie, inclusief de verhuiscoach en de regionaal afgestemde huisvestingsregels is jaarlijks € 75.000 opgenomen in de begroting.
Voor het maken van het verplichte programma Volkshuisvesting is € 20.000 beschikbaar.
Daarnaast ontvangt de gemeente elk jaar geld van het Rijk voor goed verhuurderschap. Het is belangrijk dat dit geld ook wordt gebruikt voor volkshuisvesting.

Planning
In 2026 wordt nog gewerkt volgens de Woonvisie en de Woondeal. Vanaf 2027 gebeurt dit via het programma volkshuisvesting en de omgevingsvisie. Dit zijn langdurige trajecten die blijvend inzet vragen.
Er wordt continu gekeken naar nieuwe woningbouwlocaties. In 2026 worden, op basis van de nieuwste woningmarktcijfers, nieuwe plannen uitgewerkt. De uitkomsten worden meegenomen bij het actualiseren van de omgevingsvisie.

3.1.2 Realiseren woningbouwproject Plakse Weide
Voor locatie Plakse Weide is door onze gemeenteraad op 18 september 2024 een bestemmingsplan vastgesteld. Op basis hiervan is de bouw van circa 120 woningen (fase 1) mogelijk en kunnen via een omgevingsplanprocedure nog eens circa 180 woningen (fase 2) worden gerealiseerd. Het gaat in totaal om 300 woningen. Voor geur en spuitzonering is al een omgevingsplan vastgesteld.

Financiën
Voor de locatie Plakse weide is een anterieure overeenkomst afgesloten waarbij de plankosten voor de ontwikkeling van het gebied in rekening worden gebracht bij de ontwikkelaar.

Planning
De werkzaamheden zijn gestart in 2021 en lopen volgens planning door tot 2032.

3.1.3 Realiseren woningbouwproject Ploen Noord
Het bestemmingsplan 'De Ploen Noord' is door de gemeenteraad op 7 oktober 2025 vastgesteld. Het bestemmingsplan maakt de realisatie van 130 woningen mogelijk.

Financiën
Voor de locatie Ploen Noord is een anterieure overeenkomst afgesloten waarbij de plankosten voor de ontwikkeling van het gebied in rekening worden gebracht bij de ontwikkelaar.

Planning
Het project is gestart in 2021 en loopt volgens planning door tot en met 2032. Naar aanleiding van de ter inzagelegging van het bestemmingsplan is er beroep ingediend bij de Raad van State. Hierdoor ontstaat vertraging in de ontwikkeling van dit woningbouwproject.

3.1.4 Realiseren woningbouwproject Ploen Noord Groot
De Ploen Noord Groot is aangemerkt als uitbreidingslocatie voor woningbouw. Dit helpt om aan de grote vraag naar woningen te voldoen.
De gemeente werkt nu aan een plan voor het gebied, met aandacht voor de bestaande kwaliteiten en het landschap. Er wordt aangesloten op de huidige bebouwing en infrastructuur. Naast woningen komt er ook ruimte voor sociale, maatschappelijke en commerciële voorzieningen en mogelijk een extra standplaats voor woonwagens.

Financiën
Kosten voor het opstellen van de gebiedsvisie, uitvoeren van richtinggevende onderzoeken (geluid, flora en fauna, bodem en water), interne uren en participatieprocessen zijn al via de voorjaarsnota 2025 toegekend en zijn nog toereikend.

Planning
De activiteiten zijn gestart in 2024 en lopen volgens planning door tot 2040.

3.1.5 Realiseren woningbouwproject Biezenkampen
De gemeenteraad heeft op 10 december 2024 de gebiedsvisie Biezenkampen vastgesteld. De gemeente werkt aan de realisatie van ongeveer 325 woningen op de Biezenkampen om zo bij te dragen aan de grote behoefte aan woningen.

Financiën
De gemeenteraad heeft voor de woningbouwontwikkeling Biezenkampen een grondexploitatie vastgesteld. Voor het doorpakken op Biezenkampen zijn de bestaande middelen vooralsnog voldoende.

Planning
Er wordt toegewerkt naar het omgevingsplan voor Biezenkampen (ontwerp ter inzage in het tweede of derde kwartaal van 2026) en de zogenaamde Buitenplanse Omgevings-planactiviteit (BOPA) voor de bouw- en opslagruimte voor de carnavalsverenigingen en Dickens de Liemers. Volgens planning is het project in 2032 afgerond.

3.1.6 Spoorzone de Liemers
In de Liemers (Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar) werken de gemeenten samen aan de woningbouwopgave volgens regionale afspraken (Woondeal Groene Metropool Regio (GMR), de GMR verstedelijkingsstrategie, het GMR Regioarrangement en het GMR NOVEX-ontwikkelperspectief).
De Spoorzone de Liemers (Westervoort-Duiven-Zevenaar) is een belangrijke plek binnen bestaand gebied, met ruimte voor ongeveer 4.000 woningen. Dit gebied ligt centraal in de mogelijke toekomstige gemeente met meer dan 100.000 inwoners.

Financiën
In het vast te stellen projectplan wordt de financiële behoefte duidelijk.

Planning
In 2026 wordt, er met ondersteuning van het versnellingsteam van de provincie, gewerkt aan een plan van aanpak voor een gezamenlijke projectorganisatie en projectplan. In het projectplan leidt uiteindelijk tot een bestuursopdracht met heldere beslispunten. De verwachting is dat de ontwikkeling van de Spoorzone doorloopt tot en met 2040 en kent tussentijdse go-no go momenten.

3.1.7 Realiseren woningbouw op Inbreidingslocaties
Om te voldoen aan de grote vraag naar woningen bouwen we stevig door op beschikbare woningbouwlocaties, waaronder de inbreidingslocaties. We realiseren woningen die aansluiten bij de lokale woonbehoefte en stimuleren doorstroming. De grootste opgave ligt in de kern Duiven, daarom komt het merendeel van de nieuwbouw in en rond deze kern. In Loo en Groessen bouwen we naar behoefte, met extra aandacht voor het lokale woonmilieu en sociale binding. Naast uitbreidingslocaties zetten we vooral in op bouwen binnen de bestaande kernen.

Financiën
Sint Antoniusstraat / Sloetstraat
De 20 huurwoningen in Loo verkeren in slechte staat. Ze worden gesloopt en vervangen door 35 nieuwe woningen. Het college heeft het stedenbouwkundig plan vastgesteld. De openbare ruimte wordt opnieuw ingericht en er komt een centraal hemelwatersysteem in plaats van kleine individuele voorzieningen. Het gaat hierbij om de volgende benodigde kredieten:
- Herinrichting groen en wegen Sloetstraat en Sint Antoniusstraat: € 950.000;
- Hemelwatersysteem, inclusief berging en herinrichting eerste 55 m Pastoorstraat: € 595.000.

Woonwagens Westsingel
Het college kiest voor scenario 3: opknappen van het bestaande woonwagenpark zonder uitbreiding. Twee woonwagens worden vervangen door huurwagens en de ontsluiting wordt verkeersveilig gemaakt.
- Ontsluiting en inrichting buitenruimte: € 100.000;
- Inrichting buitenruimte: € 65.000;
  Deze budgetaanvraag is in verband met de financiële kaders niet gehonoreerd. Zie de bijlage.
- Fundering twee woonwagens: € 80.000 (ten laste van de Reserve betaalbare woningbouw).

Planning
De woningbouwproductie loopt achter. Het opzetten van een woningbouwprogramma kost tijd. Vanaf 2027 worden grote aantallen woningen opgeleverd en ontstaat een continue bouwstroom.

3.1.8 Realiseren Vitaal Centrum Duiven
Op 18 januari 2022 stelde de raad de randvoorwaarden vast voor fase 4 van Vitaal Centrum Duiven en gaf het college opdracht de plannen verder uit te werken. WPRI, eigenaar van winkelcentrum De Passage, ontwikkelt plannen om de Jumbo te verplaatsen naar de kop van de Passage aan de Kastanjelaan, met een parkeerdek boven de nieuwe supermarkt. Woonzorg Nederland bouwt 41 appartementen (33 sociale huur, 8 middenhuur), een ontmoetingsruimte en commerciële ruimten aan de Pastoriestraat. Omdat deze projecten en de herinrichting van de buitenruimte elkaar raken, is een totaalplan opgesteld om Vitaal Centrum Duiven af te ronden, inclusief de herinrichting van het Remigiusplein.

Financiën
Voor de afronding van het centrumplan en de uitvoering ervan heeft de gemeenteraad op 27 januari 2026 aanvullend krediet beschikbaar gesteld.

Planning
Voor de plannen van Woonzorg worden in de eerste helft van 2026 de benodigde vergunningen aangevraagd. De start bouw van Woonzorg is voorzien in het tweede kwartaal 2026 en van WPRI, Elshofpassage en vestiging JUMBO in kwartaal twee van 2027. Het project loopt volgens planning tot 2030.

3.2 Gezonde, sociale en veilige leefomgeving

De gemeente werkt aan een gezonde, sociale en veilige leefomgeving waarin inwoners zich thuis voelen en waar groen, mobiliteit en andere maatschappelijke thema's worden verbonden.

Doel
Onze gemeente heeft als doel dat iedere inwoner goed kan wonen en leven in een aantrekkelijke, veilige en goed toegankelijke omgeving.

Risico's
Wanneer gezondheid niet als randvoorwaarde wordt meegenomen in de fysieke leefomgeving, leidt dit tot:
- hogere gezondheidsrisico’s;
- sociale ongelijkheid;
- minder leefbare wijken;
- juridisch-bestuurlijke problemen;
- extra maatschappelijke en economische kosten.

Gezondheid vroegtijdig meenemen in ruimtelijke keuzes levert grote winst op voor mens, samenleving én toekomstbestendigheid.

Planning
De uitgangspunten van een gezonde, sociale en veilige leefomgeving worden bij iedere beleidsontwikkeling standaard meegenomen en meegewogen.

Financiën
Voor de aankoop van gronden (2,9 ha) in het Tussengebied Duiven Westervoort is een krediet benodigd van € 450.000. Deze aankoop is als strategische grondaankoop uitgevoerd door ons college en wordt conform de vastgestelde Nota Grondbeleid in de Voorjaarsnota 2026 verantwoord. De bijbehorende jaarlijkse kapitaallasten bevatten alleen rente van 2% vanaf 2027, op de gronden wordt niet afgeschreven.

Participatie
Het uitgangspunt is dat eenieder die wil maximaal gezond kan leven en wonen in onze gemeente. Hierbij wordt naar een aantrekkelijke leefomgeving die de inwoners herkennen en waar ze zich thuis voelen gestreefd. Dit gebeurt samen met inwoners en andere maatschappelijke partners.

3.2.1 Realiseren transitie naar definitief Omgevingsplan
Het realiseren van een definitief omgevingsplan waarin alle gemeentelijke verordeningen en regels voor de fysieke leefomgeving en bestemmingsplannen zijn opgenomen. De komende jaren wordt het Omgevingsplan gevuld.

Financiën
Tot en met 2025 werden de kosten gedekt binnen het bestaande budget en de extra middelen vanuit het Rijk. Voor de jaren 2026 tot en met 2029 is extra budget van € 40.000 per jaar beschikbaar gesteld om te komen tot één definitief omgevingsplan.

Planning
Het definitieve omgevingsplan, inclusief een digitaal (landelijk werkend) systeem in 2031.

3.2.2 Actualiseren Omgevingsvisie
De omgevingsvisie is gelet op nieuwe wetgeving en ontwikkelingen in de Groene Metropool Regio toe aan een actualisatie. De ambities uit de bestaande visie worden gehanteerd en waar nodig verdiept.

Financiën
In de begroting 2025-2028 is voor de actualisatie een budget van € 250.000 opgenomen voor de inhuur van projectleiderscapaciteit en het digitaal opstellen van de Omgevingsvisie volgens de eisen uit de Omgevingswet. In 2025 is € 100.000 van het budget ingezet. Het restantbudget van € 150.000 is overgeheveld naar 2026 e.v. jaren. Eveneens zal een externe planMer-beoordeling moeten plaatsvinden.

Planning
In 2026 wordt de scope van de actualisatie bepaald, inclusief de benodigde middelen en inzet. Dit wordt vastgelegd in een bestuursopdracht. De raad wordt in het proces richting een geactualiseerde Omgevingsvisie betrokken. In 2027 moet de Omgevingsvisie zijn geactualiseerd.

3.2.3 Realiseren Groen-Blauw raamwerk
Het Regioarrangement GMR Arnhem-Nijmegen is door alle regiogemeenten vertaald in een uitvoeringsagenda Groen-Blauwraamwerk met een gebiedsgerichte aanpak.
In de Liemers zijn 3 belangrijke deelgebieden benoemd:
- Het Liemers Broek;
- De ontwikkeling van uitloopgebieden tussen Westervoort en Duiven en Duiven, Groessen, Loo en Zevenaar. Ook wel groene scheg genoemd;
- De verdere ontwikkeling van de Gelderse Poort (gebied langs de rivier van Spijk tot Doesburg).

In de uitvoeringsagenda wordt aangegeven op welke manier, met welke ideeën, initiatieven en projecten en met welke partners de gemeente landschap, natuur, cultuurhistorie en ons landelijk gebied wil versterken.

Financiën
- Gebiedsaanpak 't Broek - € 10.000;
- Groene scheg - € 10.000.

Dit betreft alleen procesgeld voor de opstartfase.

Planning
- Voor het Liemers Broek wordt met de betrokken partners een opzet gemaakt voor de verdere aanpak van de gebiedsontwikkeling. Deze wordt bestuurlijk vastgelegd in een plan van aanpak/startnotitie;
- Voor de groene scheg start samen met de betrokken partners een vervolgopdracht om een toekomstbestendig ontwikkelings- en handelingsperspectief op te stellen voor het gehele gebied;
- Voor de Gelderse Poort loopt het Rijkstraject van Ruimte voor de rivier 2.0 en het project Rivierklimaatpark IJsselpoort.

Het totale project moet in 2040 zijn afgerond.

3.3 Vitale economie

Het versterken van de lokale en regionale economie.

Doel
Onze gemeente streeft naar een vitale, duurzame en concurrerende economie waar ruimte is voor toekomstige bedrijvigheid, versterkte werkgelegenheid en een verbeterde ruimtelijke kwaliteit met een goede balans tussen economische groei, leefbaarheid en duurzaamheid.

Risico's
Mogelijke risico's zijn:
1. Ruimtelijke druk en schaarste: De vraag naar ruimte voor wonen, werken en infrastructuur ligt hoog, terwijl de ruimte er nauwelijks is. Dit leidt tot spanningen en moeilijke keuzes in de ruimtelijke inrichting;
2. Netcongestie en energievoorziening: Beperkingen in het elektriciteitsnet kunnen economische groei en vestiging van bedrijven vertragen;
3. Bereikbaarheid onder druk: Toenemende mobiliteit kan leiden tot verminderde bereikbaarheid van bedrijventerreinen;
4. Economische afhankelijkheid: Sterke focus op specifieke sectoren maakt de economie kwetsbaar voor schommelingen;
5. Vertraging in procedures: Juridische procedures kunnen de ontwikkeling van bedrijventerreinen vertragen;
6. Balans leefbaarheid en economie: Uitbreiding van bedrijvigheid kan druk zetten op woonkwaliteit, milieu en draagvlak bij inwoners;
7. Regionale concurrentie: Concurrentie met andere gemeenten kan invloed hebben op het aantrekken en behouden van bedrijven.

Planning
De komende jaren wordt vanuit de Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2025-2028 en The Economic Board binnen de Groene Metropoolregio (GMR) samen verder gewerkt aan de economische ontwikkeling van onze regio.
De uitgifte van bedrijfskavels op Centerpoort 2 en Graafstaete 2 gaat de komende jaren vorm krijgen. Op de Nieuweling worden naar verwachting in 2026 en 2027 de laatste bedrijvenkavels uitgegeven.

Financiën
Onze gemeente investeert in gebiedsontwikkeling, infrastructuur, energienetwerken en bedrijventerreinen. Financiering komt uit gemeentelijke middelen, regionale samenwerkingen en bijdragen van private partijen. Onze gemeente maakt ook gebruik van provinciale en regionale programma’s waar mogelijk gebruik wordt gemaakt van subsidies.

Participatie
Onze gemeente betrekt inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen vroeg bij plannen en projecten, vooral in de ontwerpfase en bij de uitvoering. Zij kunnen meedenken, ideeën geven en reageren op voorstellen, terwijl bedrijven en partners actief meewerken aan de realisatie van projecten en gebiedsontwikkelingen.

3.3.1 Samenwerken binnen NOVEX-gebied
Onze gemeente werkt samen met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en Regio Foodvalley binnen het NOVEX-gebied Arnhem-Nijmegen-Foodvalley (ANF) aan de ruimtelijke en economische ontwikkeling tot 2040. Dit is vastgelegd in het NOVEX ontwikkelperspectief en het regioarrangement. Voor de Liemers betekent dit dat onze gemeente actief werkt aan de verstedelijkingsopgave. De spoorzone LIemers is daarbij in beeld als grootschalige ontwikkelzone voor woningen of een combinatie van wonen en werken.

Financiën
Inzet wordt bekostigd uit bestaande mensen en middelen.

Planning
Het project is gestart in 2023 en loopt door tot en met 2040.

3.3.2 Uitbreiden bedrijventerreinen
Onze gemeente heeft het omgevingsplan voor de uitbreiding van de bedrijventerreinen Centerpoort-Noord en Graafstaete opgesteld en in procedure gebracht. Onze gemeente bepaalt en implementeert de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen en voert een uitgiftestrategie uit voor de beschikbare kavels.

Met dit actiepunt speelt onze gemeente in op de grote vraag naar bedrijventerreinen, mede door de gunstige ligging aan de A12/A15, en versterkt zij de lokale economie en werkgelegenheid. De uitvoering vindt gefaseerd plaats, waarbij rekening wordt gehouden met lopende procedures, kaveluitgifte en gesprekken met ondernemers. Onze gemeente zet beschikbare kredieten in voor grondverwerving, planvorming, onderzoek en energieoplossingen en betrekt inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden vroegtijdig in het proces.

Financiën
In de verschillende grondexploitaties zijn de budgetten voor de werkzaamheden en de aanschaf van gronden al opgenomen.

Planning
- Graafstaete 2: het project is gestart. De verwachting is dat de kaveluitgifte in 2027 afgerond is.
- Centerpoort-Noord 2: Het project is gestart.Omgevingsplan is vastgesteld. Kaveluitgifte loopt en de verwachting is dat de laatste kavels in 2027 uitgegeven zijn.
- Centerpoort-Noord 2, fase 2: Op 27 mei 2025 heeft de gemeenteraad van de gemeente Duiven ingestemd met het RPW 2025-2028. De gemeenteraad wordt de eerste helft van 2026 gevraagd in te stemmen met het plan voor uitbreiding van het bedrijventerrein Centerpoort-Noord (Centerpoort-Noord II, 2e fase) met circa 20 hectare bruto oppervlakte ten behoeve van regionale bedrijven binnen een met de GMR nader af te stemmen segmentering.

3.4 Bereikbaarheid
Vanuit duurzame mobiliteit en de energietransitie wil onze gemeente ontwikkelingen stimuleren die voor de korte en langere termijn bijdragen aan duurzame mobiliteit. Toekomstige verbeteringen kunnen onder andere worden gezocht op het gebied van verkeersveiligheid, weginrichting, maar ook herkenbaarheid van routes en de bereikbaarheid van het buitengebied. Daarnaast is er aandacht voor de toegankelijkheid van de openbare ruimte en de bereikbaarheid van voorzieningen voor verkeersdeelnemers met een beperking. Ook houdt de gemeente de doorstroming van het verkeer in de gaten.

Doel
Het behouden van een kwalitatieve, schone, duurzame bereikbaarheid en gezonde leefomgeving.

Risico's
Extra verkeersdrukte door ontwikkelingen op het gebied van woningbouw en bedrijventerreinen.

Planning
De planning is opgenomen bij de verschillende activiteiten die bijdragen aan de realisatie van dit speerpunt.

Financiën
De afweging van de financiële middelen benodigd voor de Uitvoeringsagenda Mobiliteit 2026-2029 heeft plaatsgevonden bij de behandeling van de voorjaarsnota 2025. Daarbij is gekeken naar urgentie, financiële haalbaarheid, koppelkansen met andere projecten en/of onderhoud, en ambtelijke capaciteit. Deze volstaan nog steeds.

Los van bovenstaande is de wens om de onveilige situatie kruisingen Vlielandlaan en de Loostraat aan te passen . Voorgesteld wordt om in 2026 € 65.000 beschikbaar te stellen voor onderzoek, participatie en ontwerp, met als doel een integraal voorstel in 2027 op te leveren.

Participatie
Voor de verschillende mobiliteitsthema's wordt de samenleving bevraagd volgens het stappenplan participatief werken.

3.4.1 Mobiliteitsvisie
De mobiliteitsvisie Duiven 2040 schetst de toekomst van mobiliteit in onze gemeente. In de Uitvoeringsagenda Mobiliteit 2026-2029 staan de uit te voeren onderzoeken en de aanpassingen aan de gemeentelijke infrastructuur om de vastgestelde visie op mobiliteit te kunnen realiseren. Urgentie, financiële haalbaarheid, koppelkansen met andere projecten en/of onderhoud, en ambtelijke capaciteit worden hierin weergegeven. De mobiliteitsvisie draagt bij aan drie hoofdthema's, te weten verkeersveiligheid, actieve mobiliteit, en bereikbaarheid.

Financiën
We maken onderscheid tussen de uitvoering van maatregelen op kortere termijn (2026-2029) en uitvoering op langere termijn (2030-2040). Daarnaast zijn er continu lopende projecten die op regelmatige basis worden opgepakt.
Mogelijke kosten en opbrengsten betreffen:
- Jaarlijks budget - voor enkele langer lopende acties;
- Kosten onderzoek - de uitkomsten bepalen welke maatregelen mogelijk zijn. Hiervoor wordt separaat krediet aangevraagd;
- Bouwkosten - bijvoorbeeld voor planvoorbereiding, grondaankopen, projectleiding, voorbereiding, advisering, toezicht (VAT);
- Cofinanciering - subsidies, vooral acties die bijdragen verbetering van de verkeersveiligheid en fietsstimulering maken kans.

Soms zijn er ook geen aanvullende kosten, zoals bijvoorbeeld voor lobby en onderhoud;

Planning
Het uitgangspunt is realisatie van de doelen en ambities van de Mobiliteitsvisie in 2040.

3.4.2 Borgen inpassing doortrekking A15 en verbreding A12
Het Tracébesluit ViA15 is onherroepelijk. De (fysieke) voorbereiding van het project ViA15 is opgepakt. Onze gemeente blijft inzetten op een proactieve en constructieve grondhouding. Samen met regiopartners en de Stichting BOG A15 blijft onze gemeente zich hard maken voor meer koppelkansen en maatwerkoplossingen.

Financiën
De meest actuele stand van zaken is weergegeven in de jaarrekening (2025). Het college blijft een extra kredietaanvraag ten behoeve van vervangende inhuur niet uitsluiten mocht blijken dat de gelden uit de voorziening en bestemmingsreserve onvoldoende zijn.

Planning
De 7 jaar durende beroepsprocedure heeft vertraging tot gevolg gehad. De planning van Rijkswaterstaat en GelreGroen is na de einduitspraak van de Raad van State opnieuw bijgesteld. Wanneer deze planning en/of realisatie van het infraproject uitloopt heeft dit ook gevolgen voor onze planning en inzet van middelen. Als alles volgens planning verloopt, zijn de wegen in 2031 gereed.

3.5 Klaar voor de toekomst

Onze gemeente maakt zich klaar voor de toekomst door uitvoering te geven aan de drie programmalijnen binnen het Programma Duurzaamheid. Deze programmalijnen zijn:
- Energietransitie;
- Klimaatadaptatie;
- Circulariteit.

Doel
Onze gemeente streeft naar een sterke lokale economie, leefbaarheid en brede welvaart, uitgesplitst in:
- beschikbaarheid en leveringszekerheid van grondstoffen en energie;
- beheersbaar houden van energielasten;
- versterken van de lokale economie door onze bedrijven(terreinen) toekomstbestendig maken;
- meer onafhankelijk maken van geopolitieke ontwikkelingen;
- aanpassen en bepreken van klimaatverandering;
- versterken van leefkwaliteit en brede welvaart.

Risico's
- Samenwerking tussen inwoners, bedrijven, onderwijs en overheid.;
  Het is een risico dat deze samenwerking onvoldoende op gang komt en dat programmadoelen niet worden gehaald.
- Landelijke ontwikkelingen kunnen dit draagvlak beïnvloeden;
- Ook kan netcongestie projecten voor duurzame energie, elektrificatie en aardgasvrij bouwen vertragen.

Planning
Wettelijke doelstellingen, ambitiedocumenten en onderliggende programmeringen leiden tot meer concrete activiteiten voor de komende 4 jaar en een programmering op hoofdlijnen richting 2050. Aandachtspunt hierbij is dat externe ontwikkelingen regelmatig leiden tot bijsturing van planningen. Dit vereist flexibiliteit in de programmering.

Financiën
De benodigde financien zijn inzichtelijk gemaakt bij de verschillende activiteiten.

Participatie
Onze gemeente betrekt inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties actief bij het programma via communicatie, participatie en samenwerking. Dit gebeurt onder andere via het platform Samen1Nergie, overleg met ondernemersverenigingen en het betrekken van een klankbordgroep en juniorklankbordgroep bij nieuw beleid.

3.5.1 Realiseren van een 95% Energieneutrale gemeente in 2050
In 2050 gaat onze gemeente 95% CO-reductie realiseren ten opzichte van 1990 en toewerken naar een CO2 neutrale elektriciteitsvoorziening in 2050.

Financiën
Voor de uitvoering van de programmalijn Energietransitie heeft de raad structureel procesgeld beschikbaar gesteld. Daarnaast zijn er Klimaatgelden van Rijkswege beschikbaar gekomen waardoor er in totaal een budget beschikbaar is van € 218.000.

Planning
In 2050 is de gemeente voor 95% energieneutraal ten opzichte van 1990. Aandachtspunt is dat externe ontwikkelingen regelmatig leiden tot bijsturing van planningen. Dit vereist flexibiliteit in de programmering.

3.5.2 Realiseren van een klimaatbestendige en water robuuste gemeente in 2050
In het jaar 2050 is onze gemeente 100% klimaatbestendig en water robuust voor een T100 bui. Dat is een extreme, theoretische regenbui die statistisch gezien eens in de 100 jaar voorkomt.

Financiën
Voor de uitvoering van de programmalijn Klimaatadaptatie is totaal € 1.042.510 ter beschikking gesteld tot en met 2027.
Het Beleidskader Biodiversiteit is dit jaar vastgesteld. Het belang en de erkenning van een voortvarende start van de uitvoering werd bij de raadsbehandeling breed gedeeld. Het beschikbaar stellen van financiële middelen vindt plaats op basis van de door het college vast te stellen Uitvoeringsagenda. De raad heeft de wens uitgesproken om vooraf deze vaststelling inzicht te krijgen in deze Uitvoeringsagenda waarmee de financiële vertaling en integrale afweging hiervan plaatsvindt in de voorjaarsnota 2027. Om wel de voortgang erin te houden wordt nu alvast een startkapitaal gevraagd van € 30.000.

Planning
In 2050 is de gemeente voor 100% klimaatbestendig en water robuust. Aandachtspunt hierbij is dat externe ontwikkelingen regelmatig leiden tot bijsturing van planningen. Dit vereist flexibiliteit in de programmering.

3.5.3 Realiseren van 100% Circulariteit in 2050
Onze gemeente en inwoners zijn in 2050 100% circulair. Afval bestaat niet meer en wordt een grondstof.

Financiën
Voor de uitvoering van de programmalijn Circulariteit is een budget van € 27.000 beschikbaar.

Planning
In 2050 werkt onze gemeente voor 100% circulair.

Wat mag het kosten?

Bij dit onderdeel wordt het overzicht van de ontwikkeling van het financieel meerjarenperspectief voor dit programma gepresenteerd. De beginstand van deze voorjaarsnota op basis van de oorspronkelijke begroting en de financiële verwerking van de raadsbesluiten voor deze voorjaarsnota en de voorgestelde begrotingswijzigingen.

Het blijkt dat de financiële polsstok van de gemeente minder ver reikt dan de ambities. Om de raad volledig inzicht te geven is in de bijlagen het overzicht opgenomen van niet gehonoreerde voorstellen. Dit zijn voorstellen voor budgetaanpassingen waarvan het college van mening is dat deze gelet op de financiële kaders niet haalbaar zijn.

3. Omgeving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Primitieve begroting 2026-2029	-5.078	-4.914	-4.515	-4.602	-4.613
Tot de VJN	-1.145	-108	-8	-8	-8
Totaal voor Voorjaarsnota	-6.223	-5.022	-4.524	-4.610	-4.621
Mutaties voorjaarsnota					
Autonome ontwikkelingen	**-129**	**-123**	**-123**	**-73**	**-73**
Belastingen - actualisatie	25	25	25	25	25
Circulus DVO - actualisatie aantallen en prijzen	-50	-50	-50	-50	-50
Gemeentefonds - verwerking decembercirculaire 2025	-6	0	0	0	0
Implementatie Omgevingswet - inhuur projectleider omgevingsvisie	-50	-50	-50	0	0
PMD - nieuwe samenwerkingsovereenkomst Verpakkingen	-48	-48	-48	-48	-48
Bestaand beleid - actualisatie	**-64**	**-24**	**-6**	**-6**	**-6**
Begraafplaatsen - actualisatie opbrengsten	-50	0	0	0	0
Bouwarchief - digitalisering	-45	0	0	0	0
Openbare ruimte - bovengrondse herinrichting St. Antoniusstraat/Sloetstraat Loo	0	0	-57	-57	-57
Volkshuisvesting - buitenruimte woonwagenkamp Westsingel	0	0	-4	-4	-4
Volkshuisvesting fundering woonwagens Westsingel	0	-80	0	0	0
Wegen - vernieuwen en digitaliseren Handboek Openbare Ruimte	-25	0	0	0	0
Zwerfafval - vergoeding ophalen	56	56	56	56	56
Totaal mutaties Voorjaarsnota	-193	-147	-127	-77	-77
Saldo na Voorjaarsnota	-6.415	-5.168	-4.651	-4.687	-4.698

Toelichting voorgestelde financiële bijstellingen
In de volgende tabel worden de begrotingswijzigingen met een financieel effect > € 15.000 toegelicht. De overige kleinere wijzigingen zijn als een totaalregel opgenomen.

Begrotingswijziging	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Autonome ontwikkelingen					
Belastingen - actualisatie	**25**	**25**	**25**	**25**	**25**

OZB-Woningen - de waardeontwikkeling en areaal uitbreiding leveren een structureel voordeel van € 12.000.
OZB-Niet-Woningen - door een afwijkende waardeontwikkeling en meer leegstand is er sprake van incidenteel nadeel van €20.000.
Precariobelasting - de gemeenteraad heeft bij de begrotingsbehandeling in 2025 besloten dat de precariobelasting niet ingevoerd wordt. Dit levert een incidenteel nadeel van € 15.000 op.
Toeristenbelasting - door de opvang van nareizigers is er sprake van een structureel voordeel van € 25.000.

Circulus DVO - actualisatie aantallen en prijzen	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**

De Circulus DVO voor 2026 valt hoger uit dan geraamd. Het verschil zit vooral in meerprijs oud papier en karton. De oorzaak van de meerprijs voor oud papier en karton is, dat er veel meer oud papier en karton los aangeboden wordt bij de containers dan waarin Circulus in de calculatie voor 2025 vanuit is gegaan. Hierdoor is veel meer tijd nodig in de inzameling. In de programmabegroting 2026 is met deze ontwikkeling geen rekening gehouden. In de VJN vragen we € 50.000 aan.
In het nieuwe Grondstoffenplan onderzoeken we de mogelijkheden voor het optimaliseren van de inzameling van papier.

Implementatie Omgevingswet - inhuur projectleider omgevingsvisie	**-50**	**-50**	**-50**	**0**	**0**

Voor het digitaal opstellen van de omgevingsvisie volgens de eisen uit de omgevingswet is een projectleider noodzakelijk. Eveneens zal een externe planMer-beoordeling moeten plaatsvinden. In de voorjaarsnota 2025 is hiervoor € 250.000 beschikbaar gesteld. Van dit bedrag is € 100.000 in 2025 ingezet. Het restantbedrag van € 150.000 is vrijgevallen in de jaarstukken 2025, dit had echter beschikbaar moeten blijven voor de jaren 2026-2028. De correctie hiervan voeren we in deze begrotingswijziging door.

PMD - nieuwe samenwerkingsovereenkomst Verpakkingen	**-48**	**-48**	**-48**	**-48**	**-48**

Vanaf 1 januari 2026 geldt de nieuwe Samenwerkingsovereenkomst Verpakkingen tussen producenten en VNG. Hierin zijn de afspraken voor de vergoeding van Plastic-, Metalen verpakkingen en Drankenkartons (PMD) gewijzigd. De hoogte van de vergoeding aan de gemeente is vanaf 2026 afhankelijk van de kwaliteit van het ingezamelde PMD. Gemeenten worden vanaf 2026 op basis van kwaliteitsmetingen in 2026 per kwartaal in een categorie geplaatst. Het is nog niet bekend in welke categorie de gemeente gaat vallen. Het risico bestaat dat Duiven op basis van de nieuwe kwaliteitsmetingen in een lage vergoedingscategorie valt. Wij benoemen dit risico omdat in enkele oude metingen meer dan 25% vervuiling is gemeten. Bij meer dan 25% vervuiling ontvangt Duiven op jaarbasis ca. € 38.000 minder vergoeding (op basis van tonnages begroting 2026). Daarbij komen de kosten voor de metingen, inschatting ca. € 10.000. Dit is een wijziging ten opzichte van de oude systematiek waarbij hele vrachten van gemeenten werden goed- of afgekeurd.
In de programmabegroting 2026 is geen rekening gehouden met een eventuele lagere vergoeding en de metingen, omdat er geen duidelijkheid was over de kwaliteit van het PMD op basis van de nieuwe metingen. Sturing op kwaliteit blijft belangrijk uit oogpunt van recycling en kostendemping.

In het najaar van 2025 is in samenwerking met Circulus en Verpact het project “Schone Stromen PMD” uitgevoerd. Met als doel de hoeveelheid stoorstoffen in het PMD verder terug te dringen. Inwoners zijn geïnformeerd over wat wel en niet in de PMD-zak mag. Tijdens de projectperiode zijn PMD-zakken intensief gecontroleerd op vervuiling van de inhoud van zakken. Afgekeurde zakken werden voorzien van afkeurstickers. Zo willen we zorgen voor een goede vergoeding én zo veel mogelijk recycling. Om de kwaliteit te verbeteren zijn vanuit de Samenwerkingsovereenkomst middelen beschikbaar gesteld op basis van 50% cofinanciering. In de begroting zijn hiervoor structureel middelen beschikbaar.
Optimalisatie gebruik PMD-zakken is ook onderdeel van het nieuw op te stellen Grondstoffenplan. We onderzoeken of het mogelijk is om PMD-zakken op adresniveau te verstrekken en te koppelen uit oogpunt van kostenreductie en betere controle van kwaliteit.

Overige kleinere wijzigingen	**-6**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Autonome ontwikkelingen	-129	-123	-123	-73	-73

Begrotingswijziging	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bestaand beleid - actualisatie					
Openbare ruimte - bovengrondse herinrichting St. Antoniusstraat/Sloetstraat Loo	**0**	**0**	**-57**	**-57**	**-57**
Na de vaststelling van het stedenbouwkundig plan voor St. Antoniusstraat en de Sloetstraat in Loo moeten nu investeringskredieten worden vastgesteld voor de herstructurering van de openbare ruimte.					
Volkshuisvesting - fundering woonwagens Westsingel	**0**	**-80**	**0**	**0**	**0**
Voor het opknappen van het bestaande woonwagenpark moeten twee woonwagens worden vervangen door huurwagens en moet de ontsluiting verkeersveilig worden gemaakt.					
Zwerfafval - vergoeding ophalen	**56**	**56**	**56**	**56**	**56**
Sinds 2025 worden de kosten voor zwerfafval gedekt via de UPV-SUP-vergoeding. Deze inkomsten waren nog niet opgenomen in de begroting en worden in de Voorjaarsnota vanaf 2026 structureel toegevoegd. Omdat naar verwachting slechts 90% van de producentenbijdragen wordt uitgekeerd, komt de vergoeding in 2026 uit op € 56.373. Hiermee worden de zwerfafvalkosten volledig gedekt, zonder inzet van extra gemeentelijke middelen.					
Overige kleinere wijzigingen	**-120**	**0**	**-4**	**-4**	**-4**
Totaal Bestaand beleid - actualisatie	-64	-24	-4	-4	-4
Totaal wijzigingen voorjaarsnota	-193	-147	-127	-77	-77

Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen

Inleiding
Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten van een gemeente die niet aan een specifiek bestedingsdoel zijn gebonden en vrij besteedbaar zijn. Ze vormen de basis voor de financiering van gemeentelijke taken, met als voornaamste bronnen de algemene uitkering uit het gemeentefonds en lokale belastingen. In tegenstelling tot 'specifieke dekkingsmiddelen' (gelden van het Rijk voor een bepaald doel, zoals jeugdzorg), kan de gemeenteraad met algemene dekkingsmiddelen zelf bepalen waaraan het geld wordt uitgegeven.

In onze gemeente vallen onder de Algemene Dekkingsmiddelen:
- Onroerende Zaak Belastingen;
- Toeristenbelasting;
- Uitkering uit het Gemeentefonds;
- Beleggingen (dividend);
- Overige Algemene Dekkingsmiddelen (rente interne financiering).

Externe ontwikkelingen
Er zijn geen bijzondere externe ontwikkelingen te melden.

Wat willen we bereiken?
We willen een financieel gezonde gemeente voor nu en in de toekomst zijn.

Beleidskaders
De belangrijkste gemeentelijke regelgeving op het gebied van financiën en planning & control betreft:
- Financiële verordening gemeente Duiven 2024;
- Treasurystatuut 2022;
- Controleverordening gemeente Duiven 2023;

Op gebied van belastingen en heffingen:
- Verordening Onroerende-zaakbelastingen (OZB);
- Legesverordening 2025;
- Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2026.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

4.1 Verantwoord financieel beleid

Onze gemeente voert een verantwoord en stabiel financieel beleid met sluitende begrotingen, waarbinnen ruimte wordt gemaakt voor noodzakelijke en gewenste veranderingen van beleid en het opvangen van onvoorziene omstandigheden. Wij maken voortdurend een afweging tussen onze bestuurlijke ambities en de daarvoor beschikbare middelen.

Doel
We willen een financieel gezonde gemeente zijn en blijven, nu en in de toekomst zijn.

Risico's
Afhankelijkheid van de rijksbegroting.

Planning
Dit is een blijvend speerpunt voor onze gemeente, zeker gelet op de mogelijke herindeling per 1 januari 2029.

Financiën
De financiën zijn in belangrijke mate afhankelijk van het Rijk. De algemene uitkering uit het Gemeentefonds bepaalt in belangrijke mate onze financiële armslag. Daarnaast bieden de lokale heffingen mogelijkheden voor het generen van inkomsten voor de gemeente.

Participatie
Niet van toepassing.

4.1.1 Zorgen voor een financieel gezonde gemeente
De gemeente stuurt op een stabiele en toereikende basis van algemene dekkingsmiddelen. De OZB-tarieven worden jaarlijks geïndexeerd conform de vastgestelde uitgangspunten. De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt gevolgd via de circulaires van het Rijk. Het treasurybeheer is gericht op een zo gunstig mogelijk renteresultaat. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Financiering.

Planning
Dit is een continu proces.

Wat mag het kosten?

Bij dit onderdeel wordt het overzicht van de ontwikkeling van het financieel meerjarenperspectief voor dit programma gepresenteerd. De beginstand van deze voorjaarsnota op basis van de oorspronkelijke begroting en de financiële verwerking van de raadsbesluiten voor deze voorjaarsnota en de voorgestelde begrotingswijzigingen.

Het blijkt dat de financiële polsstok van de gemeente minder ver reikt dan de ambities. Om de raad volledig inzicht te geven is in de bijlagen het overzicht opgenomen van niet gehonoreerde voorstellen. Dit zijn voorstellen voor budgetaanpassingen waarvan het college van mening is dat deze gelet op de financiële kaders niet haalbaar zijn.

4. Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Primitieve begroting 2026-2029	63.735	61.980	61.811	62.694	62.671
Tot de VJN	526	-128	-218	-265	1.755
Totaal voor Voorjaarsnota	64.261	61.853	61.594	62.429	64.426
Mutaties voorjaarsnota					
Autonome ontwikkelingen	**419**	**728**	**694**	**228**	**334**
Belastingen - actualisatie	-23	12	12	12	12
Coördinatie en beleid Jeugd - Hervormingsagenda Jeugd	450	450	300	0	0
Gemeentefonds - verwerking decembercirculaire 2025	43	0	0	0	0
Gemeentefonds - voorjaarsnota Rijk 2026	-51	266	382	216	322
Bestaand beleid - actualisatie	**-203**	**-121**	**-154**	**-106**	**-59**
Bouwarchief - digitalisering	45	0	0	0	0
Kapitaallasten - aantrekken kort geld en langlopende lening	-248	-201	-154	-106	-59

4. Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Volkshuisvesting - fundering woonwagens Westsingel	0	80	0	0	0
Totaal mutaties Voorjaarsnota	216	607	540	122	275
Saldo na Voorjaarsnota	64.478	62.459	62.134	62.550	64.702

Toelichting voorgestelde financiële bijstellingen

In de onderstaande tabel worden de begrotingswijzigingen met een financieel effect > € 15.000 toegelicht. De overige kleinere wijzigingen zijn als een totaalregel opgenomen.

Begrotingswijziging	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Autonome ontwikkelingen					
Coördinatie en beleid Jeugd - Hervormingsagenda Jeugd	**450**	**450**	**300**	**0**	**0**
In 2026 is een bestemmingsreserve van € 1,2 miljoen gevormd voor de lokale uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd. De beschikking over de reserve is zichtbaar binnen het programma Algemene dekkingsmiddelen, per saldo is de wijziging budgettair neutraal. De besteding vindt plaats op basis van het plan van aanpak. Fase 1 (2026) basis op orde: verbeteren van de triage en processen om te komen tot een licht Sterk Lokaal Team dat focust op de multicasuïstiek en regie; Fase 2 (2027 en 2028) ontwikkelen van een Sterk Lokaal Team, waarbij we rekening houden met de ontwikkelingen omtrent de mogelijke fusie. De besparingen die hiermee gerealiseerd worden zijn vanaf 2027 verwerkt in de primitieve begroting.					
Gemeentefonds - voorjaarsnota Rijk 2026	**-51**	**266**	**382**	**216**	**322**
Onderwerpen in de voorjaarsnota zijn het accres, de Jeugdzorg, de Wmo, de decentralisatie-uitkering CDOKE voor 2026 en de afrekening van het BTW-compensatiefonds over 2024.					
Overige kleinere wijzigingen	**20**	**12**	**12**	**12**	**12**
Totaal Autonome ontwikkelingen	419	728	694	228	334
Bestaand beleid - actualisatie					
Kapitaallasten - aantrekken kort geld en langlopende lening	**-248**	**-201**	**-154**	**-106**	**-59**
In verband met de liquiditeit is er kort geld aangetrokken waardoor er in 2026 extra rentekosten van € 65.000 worden gemaakt. Daarnaast is er voor 5 jaar langgeld aantrokken ter waarde van € 8 miljoen.					
Volkshuisvesting - fundering woonwagens Westsingel	**0**	**80**	**0**	**0**	**0**
Voor het opknappen van het bestaande woonwagenpark moeten twee woonwagens worden vervangen door huurwagens en moet de ontsluiting verkeersveilig worden gemaakt. Deze kosten worden gedekt uit de reserve.					
Overige kleinere wijzigingen	**45**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Bestaand beleid - actualisatie	-203	-121	-154	-106	-59
Totaal wijzigingen voorjaarsnota	216	607	540	122	275

Bijlagen

In deze voorjaarsnota zijn de volgende bijlagen opgenomen:

1. Totaaloverzicht autonome ontwikkelingen;
   Deze bijlage geeft een totaaloverzicht van alle autonome ontwikkelingen. Autonome financiële ontwikkelingen zijn veranderingen in inkomsten of uitgaven waar de gemeente zelf weinig tot geen directe invloed meer op heeft. Ze ontstaan door externe factoren zoals wetgeving, economische trends of demografische verschuivingen.
   Het kan hierbij gaan om effecten van beleid van het:
   - Rijk - bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het Gemeentefonds, bezuinigingen vanuit de rijksoverheid en nieuwe wetgeving;
   - Provincie - bijvoorbeeld op het gebied van subsidies;
   - Raad - financiële verwerking van reeds genomen raadsbesluiten;
   - Verbonden partijen - de gemeentelijke invloed is er bij de besluitvorming in het dagelijks/algemeen bestuur, daarna zijn wij verplicht de besluiten financieel te verwerken in onze begroting;
   - Inflatie en loonontwikkelingen - bijvoorbeeld stijgende prijzen voor energie, personeel en bouw;
   - Economische conjunctuur - een recessie leidt tot minder inkomsten uit OZB of grondverkoop, groei leidt juist trot meer opbrengsten, maar ook weer hogere kosten (inflatie, loonstijgingen);
   - Demografische ontwikkelingen - vergrijzing leidt tot meer zorgkosten, bijvoorbeeld binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), bevolkingsgroei of krimp heeft invloed op de belastinginkomsten en voorzieningen;
   - Ontwikkelingen in de zorg - bijvoorbeeld stijgende vraag naar jeugdzorg of Wmo-voorzieningen;
   - Renteontwikkelingen - veranderingen in rente op leningen leidt tot duurdere financiering van projecten.

2. Totaal overzicht overige financiële ontwikkelingen;
   In deze bijlage is het totaaloverzicht van alle in deze voorjaarsnota voorgestelde wijzigingen opgenomen. Het overzicht is gesplitst in voorstellen op het gebied van de actualisatie van het bestaande beleid en nieuw beleid.
   Bij de actualisatie van het bestaande beleid gaat het om is het bijstellen van eerder vastgesteld beleid op basis van nieuwe inzichten, omstandigheden of ontwikkelingen, zonder dat er sprake is van volledig nieuw beleid.
   Het gaat om aanpassingen die nodig zijn om beleid actueel, uitvoerbaar en realistisch te houden.
   Bij nieuw beleid gaat het om echt nieuwe taken die wij nog niet eerder uitvoerden. Het is beleid dat de gemeente bewust zelf ontwikkelt en invoert, en dat leidt tot nieuwe of aangepaste activiteiten met financiële gevolgen.
   Nieuw beleid ontstaat meestal door politieke keuzes van de gemeenteraad, bijvoorbeeld binnen een nieuwe coalitie of naar aanleiding van maatschappelijke ontwikkelingen. De financiële effecten (kosten en/of opbrengsten) worden apart zichtbaar gemaakt in de begroting, zodat duidelijk is welke keuzes de gemeente zelf maakt.

3. Overzicht niet gehonoreerde voorstellen;
   In deze bijlage zijn de voorstellen opgenomen waarvan het college vindt dat deze niet binnen de financiële kaders passen.

4. Overzicht voortgang bezuinigingen;
   Deze bijlage geeft inzicht in de voortgang van de bezuinigingen uit het project Financieel gezond.

5. Overzicht investeringen;
   Een meerjareninvesteringsplan (MIP) is een overzicht waarin de gemeente vastlegt welke grote investeringen zij in de komende jaren wil uitvoeren, wanneer deze plaatsvinden en hoe ze worden gefinancierd.

   Het gaat om kapitaalintensieve projecten met een langere levensduur, zoals:
   - aanleg of renovatie van wegen en bruggen;
   - bouw of verduurzaming van scholen en sportaccommodaties;
   - investeringen in vastgoed, openbare ruimte en infrastructuur.

   In het MIP wordt per project inzicht gegeven in:
   - de planning (over meerdere jaren);
   - de benodigde investeringsbedragen;
   - de jaarlijkse kapitaallasten (rente en afschrijving);
   - de wijze van financiering (bijvoorbeeld leningen of inzet van reserves).

   Het doel van een meerjareninvesteringsplan is om langetermijnkeuzes inzichtelijk en beheersbaar te maken, zodat de gemeente tijdig kan sturen op prioriteiten, financiële haalbaarheid en de gevolgen voor de begroting.

6. Overzicht reserves.
   In deze bijlage is de actuele stand van de reserves opgenomen. Het overzicht is inclusief de in deze voorjaarsnota opgenomen voorstellen.
   Reserves zijn bedragen die de gemeente apart heeft gezet voor specifieke doelen of als buffer. In het overzicht staat per reserve:
   - het beginsaldo (start van het jaar);
   - stortingen en onttrekkingen;
   - het eindsaldo (einde van het jaar);
   - het doel of de bestemming van de reserve.

   Er wordt onderscheid gemaakt tussen:
   - algemene reserve - vrij besteedbaar, bedoeld als financiële buffer;
   - bestemmingsreserves - gereserveerd voor een specifiek doel.

   Het doel van een overzicht van reserves is om transparantie te bieden in de financiële positie van de gemeente en te laten zien hoeveel ruimte er is om tegenvallers op te vangen of nieuwe plannen te financieren.

Bijlage 1 - Totaaloverzicht autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkeling	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma 1 Bestuur					
1Stroom - Uitbreiding sociaal domein	-273	0	0	0	0
Bijdrage 1Stroom - aanpassen begroting 2027-2030	0	-58	-23	-142	-903
Brandweer - aanpassing bijdrage VGGM	0	-32	-32	-32	-32
Digitale dienstverlening - kosten Dimpact	0	-24	-24	-24	-24
Totaal programma 1 Bestuur	-273	-114	-80	-198	-959
Programma 2 Maatschappij					
BBZ Buig - aanpassing aan begroting RSD, aantal uitkeringen en SPUK	174	-174	-181	147	128
Begeleiding (Wmo) - harmoniseren contractstandaarden en indexering	-173	-155	-170	-380	-600
Beschermd wonen - Uitstel	310	493	0	0	0
Coördinatie en beleid Jeugd - Hervormingsagenda Jeugd	-450	-450	-300	0	0
Doelgroepenvervoer - stijging kosten	0	0	0	-15	-312
Jeugdhulp - indexatie maatwerkvoorziening jeugd	-494	-494	-494	-494	-494
Maatschappelijke ondersteuning - subsidie Santé Partners	-70	-70	-70	-70	-70
MGR - actualisatie begroting	93	24	-18	37	125
Minimabeleid - correctie dubbele bezuiniging	-175	-175	0	0	0
Minimabeleid - correctie dubbele bezuiniging	0	0	-190	-190	-190
Openbare gezondheidszorg - aanpassing op basis van kaderbrief	-7	-56	-56	-56	-56
Overige voorzieningen - indexering hulpmiddelen	-24	-24	-24	-24	-24
Speeltuinen - renoveren en vernieuwen speeltoestellen	0	-11	-21	-32	-42
Zorg licht verstandelijk beperkten - ambulantiseringsgelden Arnhem	252	252	0	0	0
Totaal programma 2 Maatschappij	-564	-840	-1.524	-1.077	-1.535
Programma 3 Omgeving					
Belastingen - actualisatie	25	25	25	25	25
Circulus DVO - actualisatie aantallen en prijzen	-50	-50	-50	-50	-50
Gemeentefonds - verwerking decembercirculaire 2025	-6	0	0	0	0
Implementatie Omgevingswet - inhuur projectleider omgevingsvisie	-50	-50	-50	0	0

Autonome ontwikkeling	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma 3 Omgeving (vervolg)					
PMD - nieuwe samenwerkingsovereenkomst Verpakkingen	-48	-48	-48	-48	-48
Totaal programma 3 Omgeving	-129	-123	-123	-73	-73
Programma 4 Algemene dekkingsmiddelen					
Belastingen - actualisatie	12	12	12	12	12
Belastingen - actualisatie	-35	0	0	0	0
Coördinatie en beleid Jeugd - Hervormingsagenda Jeugd	450	450	300	0	0
Gemeentefonds - verwerking decembercirculaire 2025	43	0	0	0	0
Gemeentefonds - voorjaarsnota Rijk 2026	-51	266	382	216	322
Totaal programma 4 Algemene dekkingsmiddelen	419	728	694	228	334
Totaal autonome ontwikkelingen	-547	-349	-1.033	-1.120	-2.234
- waarvan incidenteel	*-158*	*573*	*139*	*-321*	*-1.493*
- waarvan structureel	*-389*	*-922*	*-1.172*	*-799*	*-741*

Bijlage 2 - Totaaloverzicht overige financiële ontwikkelingen

Bestaand beleid - actualisatie

Ontwikkeling bestaand beleid	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma 1 Bestuur					
1Stroom - communicatieadviseur ruimtelijke projecten	0	-55	-55	0	0
1Stroom - formatie burgerzaken	-20	-44	-44	0	0
Gebouwenbeheer - doorschuiven budget accommodatiebeleid	-33	-23	0	0	0
Opstal vitaal centrum Duiven - lagere huuropobrengsten	-73	-73	-73	-73	-73
Raad - aanschaf apparatuur raad	0	-11	-11	-11	-11
Strategische grondaankoop - krediet Tussengebied Duiven-Westervoort	0	-9	-9	-9	-9
Totaal programma 1 Bestuur	-126	-214	-191	-93	-93
Programma 2 Maatschappij					
1Stroom - formatie sociaal domein	0	-95	-95	-95	-95
1Stroom - formatie sociaal domein	0	-73	-73	0	0
Bijzonder basisonderwijs - huuropbrengsten kinderopvang	30	30	30	30	30
Blijfwijk - uitbreiding taken	-26	-26	0	0	0
Gymzalen - nieuwe afspraken gymonderwijs	-4	-10	-11	-12	-12
Minimabeleid - aanpassing Gelrepas	-8	-8	-8	-8	-8
Openbaar groen - implementatie beheerpakket	-20	0	0	0	0
Regionale kosten - voortzetting Gezondheidsplein en kosten suicidepreventie	-11	-21	-21	-21	-21
Sportcentrum Triominos - actualisatie energieprijzen en onderhoudskosten	40	0	0	0	0
Sportcentrum Triominos - actualisatie energieprijzen en onderhoudskosten	-13	-13	-13	-13	-13
Totaal programma 2 Maatschappij	-12	-216	-191	-119	-119
Programma 3 Omgeving					
Begraafplaatsen - actualisatie opbrengsten	-50	0	0	0	0
Bouwarchief - digitalisering	-45	0	0	0	0
Openbare ruimte - bovengrondse herinrichting St. Antoniusstraat/Sloetstraat Loo	0	0	-57	-57	-57

Ontwikkeling bestaand beleid	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma 3 Omgeving (vervolg)					
Volkshuisvesting - buitenruimte woonwagenkamp Westsingel	0	0	-4	-4	-4
Volkshuisvesting - fundering woonwagens Westsingel	0	-80	0	0	0
Volkshuisvesting - woningbouwprogramma	-100	-100	-100	-400	-400
Wegen - vernieuwen en digitaliseren Handboek Openbare Ruimte	-25	0	0	0	0
Zwerfafval - vergoeding ophalen	56	56	56	56	56
Totaal programma 3 Omgeving	-164	-124	-104	-404	-404
Programma 4 Algemene dekkingsmiddelen					
Bouwarchief - digitalisering	45	0	0	0	0
Kapitaallasten - aantrekken kort geld en langlopende lening	-248	-201	-154	-106	-59
Volkshuisvesting - fundering woonwagens Westsingel	0	80	0	0	0
Volkshuisvesting - woningbouwprogramma	100	100	100	400	400
Totaal programma 4 Algemene dekkingsmiddelen	-103	-21	-54	294	341
Totaal bestaand beleid	-405	-576	-540	-322	-274
- waarvan incidenteel	*-386*	*-432*	*-336*	*-118*	*-71*
- waarvan structureel	*-19*	*-144*	*-204*	*-204*	*-204*

Nieuw beleid

Ontwikkeling nieuw beleid	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma 2 Maatschappij					
1Stroom - Toezichthouder groen	-61	-61	-61	0	0
Openbaar groen - aanvraag budget Groen-Blauw raamwerk	0	-20	0	0	0
Terugdraaien clusterbezuiniging bibliotheek en laaggeletterdheid	0	-13	0	0	0
Terugdraaien clusterbezuiniging bibliotheek en laaggeletterdheid	0	0	-25	-25	-25
Totaal programma 2 Maatschappij	-61	-94	-86	-25	-25
Programma 3 Omgeving					
1Stroom - formatie openbare ruimte	-31	-31	-31	-31	-31
1Stroom - formatie toezichthouder bouw/RO	-63	-63	-63	-63	-63

Ontwikkeling nieuw beleid	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma 3 Omgeving (vervolg)					
1Stroom - formatie vergunningverlener bouw	-63	-63	-63	-63	-63
Circulaire economie - aanpak energiearmoede	-17	0	0	0	0
Evenementenaanvragen - aanschaf software	-5	0	0	0	0
Klimaatadapatie - klimaatbestendig en water robuuste gemeente	0	-30	0	0	0
Landschapsbeleidsplan - digitale gedragscodetool Stadswerk	-33	0	0	0	0
Landschapsbeleidsplan - digitale gedragscodetool Stadswerk	-3	-3	-3	-3	-3
Riolering - kapitaallasten wijkrenovatie De Vergert	0	0	-6	0	0
Riolering - kapitaallasten wijkrenovatie De Vergert	0	0	0	-11	-11
Volkshuisvesting - fundering woonwagens Westsingel	0	0	-2	-2	-2
Vrijetijdseconomie - beheer evenementenkasten	-47	-47	-47	-47	-47
Wegen - aanleg voetpad Loo en kruisingen Vlielandlaan	0	-2	-2	-2	-2
Wegen - aanleg voetpad Loo en kruisingen Vlielandlaan	0	-1	-1	-1	-1
Totaal programma 3 Omgeving	-262	-239	-217	-223	-223
Programma 4 Algemene dekkingsmiddelen					
1Stroom - Toezichthouder groen	-61	-61	-61	0	0
Landschapsbeleidsplan - digitale gedragscodetool Stadswerk	-33	0	0	0	0
Totaal programma 4 Algemene dekkingsmiddelen	-94	-61	-61	0	0
Totaal nieuw beleid	-417	-394	-364	-248	-248
- waarvan incidenteel	*-210*	*-185*	*-128*	*0*	*0*
- waarvan structureel	*-206*	*-209*	*-237*	*-248*	*-248*

Bijlage 3 - Overzicht niet gehonoreerde voorstellen

Op verzoek presenteren wij in deze bijlage een overzicht van alle voorgestelde begrotingswijzigingen die niet binnen de vooraf gestelde kaders vallen ter ondersteuning van het gesprek tussen het college en het CMT. De kaders betreffen vooral de beleidsarme voorjaarsnota, dus geen nieuw beleid.

Niet gehonoreerde voorstellen	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma 2 Maatschappij					
Nieuw beleid - voorstellen niet gehonoreerd	-61	-94	-86	-25	-25
1Stroom - Toezichthouder groen	**-61**	**-61**	**-61**	**0**	**0**

Het toezicht op de groenwerkzaamheden in de openbare ruimte staat steeds meer onder druk. Het aantal complexere Fixi meldingen blijft toenemen en vraagt extra tijd. Tegelijkertijd wordt de samenwerking met aannemers lastiger door hogere werkdruk, krapte in de markt en wisselende uitvoeringskwaliteit. Ook moeten uitgevoerde werkzaamheden en inspecties nauwkeurig worden vastgelegd in het beheersysteem, zodat areaal-, kwaliteits- en kosteninformatie actueel en betrouwbaar blijft.

Daarnaast is een groot deel van het groen aan het einde van zijn levensduur. Plantvakken sluiten niet meer, waardoor de kwaliteit achteruitgaat, het onderhoud intensiever wordt en de beheerkosten stijgen. Dit maakt grootschalige renovaties noodzakelijk. Het begeleiden van deze renovaties vraagt, samen met het toezicht op het reguliere onderhoud, om continue aanwezigheid in het veld en duidelijke sturing richting aannemers. De toezichtbehoefte groeit verder door integrale vervangingsopgaven.

Er is 1 fte toezichthouder groen structureel nodig om deze werkzaamheden in goede banen te leiden en de kwaliteit van de openbare ruimte te waarborgen. De jaarlijkse kosten € 61.000 voor de gemeente Duiven. De eerste drie jaren 2026 tot en met 2028 willen we deze uitgave dekken uit de bestemmingsreserve Groen.

Openbaar groen - aanvraag budget Groen-Blauw raamwerk	**0**	**-20**	**0**	**0**	**0**

In de uitvoeringsagenda Groen-Blauw raamwerk wordt aangegeven op welke manier, met welke ideeen, initiatieven en projecten en met welke partners de gemeente landschap, natuur, cultuurhistorie en ons landelijk gebied wil versterken. Voor de opstartfase is budget noodzakelijk.

Terugdraaien clusterbezuiniging bibliotheek en laaggeletterdheid	**0**	**-13**	**-25**	**-25**	**-25**

In het kader van het project Financieel Gezond is een structurele bezuiniging opgenomen op bibliotheekwerk en laaggeletterdheid. Bezuinigingen op bibliotheekwerk hebben merkbare gevolgen voor zowel inwoners als de gemeente. Voorgesteld wordt om de voorgenomen structurele bezuinigingen op bibliotheekwerk en laaggeletterdheid vanaf 2027 te herzien.

Totaal programma 2 Maatschappij	-61	-94	-86	-25	-25
Programma 3 Omgeving					
Bestaand beleid - voorstellen niet gehonoreerd	-100	-100	-100	-400	-400
Volkshuisvesting - woningbouwprogramma	**-100**	**-100**	**-100**	**-400**	**-400**

Voor de verdere uitwerking en uitvoering van het woningbouwprogramma is extra personeel nodig. Hiervoor is tot en met 2028 jaarlijks € 300.000 gereserveerd. Omdat de woonafspraken inmiddels doorlopen tot 2035 en de vraag naar woningen groot blijft, wordt voorgesteld om dit budget ook in 2029 en 2030 beschikbaar te stellen.

Niet gehonoreerde voorstellen	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma 3 Omgeving (vervolg)					

Daarnaast is tot en met 2025 jaarlijks een extra budget van € 91.000 ten laste van de reserve voor betaalbare woningbouw beschikbaar gesteld om de bouw te versnellen. Het voorstel is om dit bedrag te verhogen naar € 100.000 per jaar om dit door te zetten voor de periode 2026-2030.

Nieuw beleid - voorstellen niet gehonoreerd	-262	-239	-217	-223	-223
1Stroom - formatie openbare ruimte	**-31**	**-31**	**-31**	**-31**	**-31**

De opgaven in de openbare ruimte nemen toe door groeiende ambities, beperkte ruimte en komende vervangingsopgaven, terwijl kosten beheersbaar moeten blijven. Dit vraagt om vroegtijdige, integrale afwegingen en betere afstemming tussen disciplines en afdelingen. De toenemende behoefte aan integrale advisering leidt tot vertragingen wanneer dit versnipperd wordt opgepakt. Daarom is structureel 0,5 fte integraal adviseur openbare ruimte nodig om samenhang, actuele kaders en goede beheerinstrumenten te borgen.

Daarnaast staat het toezicht op groenbeheer onder druk door complexere meldingen, hogere eisen aan vastlegging, krapte bij aannemers en verouderd groen dat grootschalige renovaties vraagt. Om kwaliteit en sturing te waarborgen is structureel 1 fte toezichthouder groen noodzakelijk.

1Stroom - formatie toezichthouder bouw/RO	**-63**	**-63**	**-63**	**-63**	**-63**

Door het stijgende aantal vergunningen neemt ook de toezichtdruk toe. Hoewel het toezicht al wordt geprioriteerd en laagrisicobouwwerken niet meer standaard worden gecontroleerd, is er geen structurele capaciteit beschikbaar voor toezicht op het gebruik van panden. Dit toezicht wordt ad hoc opgepakt door bouwtoezichthouders, wat steeds vaker voorkomt en veel tijd kost. Daardoor komt het reguliere bouwtoezicht onder druk te staan.
Het uitvoeringsprogramma VTH laat nu al een tekort van 1 fte zien, dat door toekomstige woningbouwplannen verder zal toenemen. Hierdoor is toezicht tijdens cruciale bouwmomenten en op brandveiligheid onvoldoende, met mogelijke veiligheidsrisico's tot gevolg. Structurele uitbreiding van de formatie is nodig om het toezicht op een verantwoord niveau te houden.

1Stroom - formatie vergunningverlener bouw	**-63**	**-63**	**-63**	**-63**	**-63**

Het aantal en de complexiteit van aanvragen voor omgevingsvergunningen nemen toe, wat meer tijd en begeleiding vraagt van vergunningverleners. Instrumenten zoals de omgevingstafel werken goed, maar vergen veel capaciteit. Door het concreter worden van woningbouwplannen wordt een verdere toename van aanvragen verwacht. De huidige capaciteit bij vergunningverlening is onvoldoende; het uitvoeringsprogramma VTH laat voor 2026 al een tekort van 1 fte zien. Door structureel extra formatie toe te voegen kan worden voorkomen dat aanvragen niet of te laat in behandeling worden genomen.

Circulaire economie - aanpak energiearmoede	**-17**	**0**	**0**	**0**	**0**

In 2025 is het geld uit de decembercirculaire 2024 beschikbaar gekomen. Deze middelen worden ingezet binnen het lopende project Aanpak Energiearmoede (looptijd tot en met 31 december 2027). Het doel van het project is huishoudens met een laag inkomen en hoge energiekosten actief te ondersteunen bij het verlagen van hun energielasten en het verbeteren van hun wooncomfort.

Evenementenaanvragen - aanschaf software	**-5**	**0**	**0**	**0**	**0**

Duiven en Westervoort willen de afhandeling van evenementenvergunningen eenvoudiger, sneller en uniformer maken. De inzet van software maakt het mogelijk dat organisatoren zelf digitale, actuele en uniforme plattegronden aanleveren volgens gemeentelijke eisen. Dit vermindert correctierondes, verbetert de samenwerking met veiligheidspartners en versnelt het vergunningverleningsproces. De tool kan door beide gemeenten worden gebruikt. De totale kosten bedragen € 8.700.

Niet gehonoreerde voorstellen	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma 3 Omgeving (vervolg)					
Klimaatadapatie – klimaatbestendig en water robuuste gemeente	**0**	**-30**	**0**	**0**	**0**
In het jaar 2050 moet onze gemeente 100% klimaatbestendig en water robuust zijn voor een extreme, theoretische regenbui die statistisch gezien eens in de 100 jaar voorkomt. Voor de uitvoeringskosten is noig geen budget beschikbaar.					
Landschapsbeleidsplan - digitale gedragscodetool Stadswerk	**-36**	**-3**	**-3**	**-3**	**-3**
De Stadswerk Gedragscode Soortenbescherming 2025–2030 is een wettelijk erkend instrument om te voldoen aan de Omgevingswet voor beschermde flora en fauna. Door deze gedragscode te gebruiken kunnen werkzaamheden in het openbaar groen worden uitgevoerd zonder aparte vergunningen. Met de bijbehorende digitale tool van Stadswerk kan dit efficiënt en juridisch correct, zonder extra ecologische capaciteit. De kosten bedragen eenmalig € 33.000 in 2026 voor veldonderzoek en aanschaf, en daarna structureel € 3.000 per jaar voor licentie en onderhoud.					
Riolering - kapitaallasten wijkrenovatie De Vergert	**0**	**0**	**-6**	**-11**	**-11**
In wijk De Vergert is het riool technisch afgeschreven en moet het, samen met de verharding, worden vervangen. Uit onderzoek blijkt dat koppeling met de energietransitie niet mogelijk is, waardoor verder uitstel niet nodig is en de voorbereiding kan starten. Het project wordt opgenomen in het Watertakenplan, waarbij circa 75% van de kosten wordt gedekt uit het watertakenplan en 25% betrekking heeft op wegen en groen. Voor dit laatste deel wordt voor 2027 en 2028 een voorbereidingskrediet van € 150.000 per jaar aangevraagd. De kapitaallasten bedragen € 2.500 in 2028 en vanaf 2029 € 5.000 per jaar.					
Volkshuisvesting - inrichting buitenruimte Westsingel	**0**	**0**	**-2**	**-2**	**-2**
Bij de aanpak van het woonwagenkamp aan de Westsingel moet na het aanpassen van de ontsluiting ook de buitenruimte worden aangepakt. Hiervoor is een investering van € 65.000 benodigd. De bijbehorende kapitaallasten bedragen afgerond € 2.000 per jaar.					
Vrijetijdseconomie - beheer evenementenkasten	**-47**	**-47**	**-47**	**-47**	**-47**
De installatieverantwoordelijkheid voor buitenkasten (zoals verdeelkasten voor openbare verlichting, markten en kermissen) ligt in bij de eigenaar van de installatie. Deze is wettelijk verplicht te zorgen voor een veilige installatie, inclusief beheer en onderhoud. De afgelopen jaren is er geen structureel beheer uitgevoerd op de elektra buitenkasten. Kleine defecten zijn in het verleden wel hersteld en veelal ten laste gekomen van andere budgetten. Het benodigde jaarlijkse budget bedraagt vanaf 2026 structureel € 47.000, bestaande uit € 35.000 aan energie- en telefoonkosten en € 12.000 aan keuringen en onderhoudskosten. Vanuit dit budget worden de jaarlijkse NEN3140 keuringen, veiligheidscontroles en benodigde onderhouds- en herstelkosten worden betaald. De inkomsten voor het gebruik van de installaties ligt bij de afdeling die de vergunningen afgeven voor het gebruik van de installaties. Omdat met dit budget ook de bekostiging van beheer en gebruik inzichtelijker wordt, kunnen de kosten in de toekomst wellicht vaker worden doorbelast aan gebruikers waardoor aan de gebruikers.					
Wegen - aanleg voetpad Loo en kruisingen Vlielandlaan	**0**	**-3**	**-3**	**-3**	**-3**
De kruisingen rond de Vlielandlaan als onveilig ervaren, wat blijkt uit bewonerssignalen en ongevallen. Omdat kleinschalige maatregelen onvoldoende zijn en hiervoor nog geen budget was, wordt voorgesteld om in 2026 € 65.000 beschikbaar te stellen voor onderzoek, participatie en ontwerp, met als doel een integraal voorstel in 2027 (kapitaallasten € 2.383 per jaar).					
Totaal programma 3 Omgeving	-362	-339	-317	-623	-623

Totaal niet gehonoreerde voorstellen	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma 4 Algemene dekkingsmiddelen					
Bestaand beleid - voorstellen niet gehonoreerd	100	100	100	400	400
Volkshuisvesting - woningbouwprogramma	**100**	**100**	**100**	**400**	**400**

Voor de verdere uitwerking en uitvoering van het woningbouwprogramma is extra personeel nodig. Hiervoor is tot en met 2028 jaarlijks € 300.000 gereserveerd. Omdat de woonafspraken inmiddels doorlopen tot 2035 en de vraag naar woningen groot blijft, wordt voorgesteld om dit budget ook in 2029 en 2030 beschikbaar te stellen.
Daarnaast is tot en met 2025 jaarlijks een extra budget van € 91.000 ten laste van de reserve voor betaalbare woningbouw beschikbaar gesteld om de bouw te versnellen. Het voorstel is om dit bedrag te verhogen naar € 100.000 per jaar om dit door te zetten voor de periode 2026-2030.

Nieuw beleid - voorstellen niet gehonoreerd	-94	-61	-61	0	0
1Stroom - Toezichthouder groen	**-61**	**-61**	**-61**	**0**	**0**

Het toezicht op de groenwerkzaamheden in de openbare ruimte staat steeds meer onder druk. Het aantal complexere Fixi meldingen blijft toenemen en vraagt extra tijd. Tegelijkertijd wordt de samenwerking met aannemers lastiger door hogere werkdruk, krapte in de markt en wisselende uitvoeringskwaliteit. Ook moeten uitgevoerde werkzaamheden en inspecties nauwkeurig worden vastgelegd in het beheersysteem, zodat areaal-, kwaliteits- en kosteninformatie actueel en betrouwbaar blijft.
Daarnaast is een groot deel van het groen aan het einde van zijn levensduur. Plantvakken sluiten niet meer, waardoor de kwaliteit achteruitgaat, het onderhoud intensiever wordt en de beheerkosten stijgen. Dit maakt grootschalige renovaties noodzakelijk. Het begeleiden van deze renovaties vraagt, samen met het toezicht op het reguliere onderhoud, om continue aanwezigheid in het veld en duidelijke sturing richting aannemers. De toezichtbehoefte groeit verder door integrale vervangingsopgaven.

Er is 1 fte toezichthouder groen structureel nodig om deze werkzaamheden in goede banen te leiden en de kwaliteit van de openbare ruimte te waarborgen. De jaarlijkse kosten € 61.000 voor de gemeente Duiven. De eerste drie jaren 2026 tot en met 2028 willen we deze uitgave dekken uit de bestemmingsreserve Groen.

Landschapsbeleidsplan - digitale gedragscodetool Stadswerk	**-33**	**0**	**0**	**0**	**0**

De Stadswerk Gedragscode Soortenbescherming 2025–2030 is een wettelijk erkend instrument om te voldoen aan de Omgevingswet voor beschermde flora en fauna. Door deze gedragscode te gebruiken kunnen werkzaamheden in het openbaar groen worden uitgevoerd zonder aparte vergunningen. Met de bijbehorende digitale tool van Stadswerk kan dit efficiënt en juridisch correct, zonder extra ecologische capaciteit. De kosten bedragen eenmalig € 33.000 in 2026 voor veldonderzoek en aanschaf, en daarna structureel € 3.000 per jaar voor licentie en onderhoud.

Totaal programma 4 Algemene dekkingsmiddelen	6	39	39	400	400
Totaal overzicht niet gehonoreerde voorstellen	-417	-394	-364	-248	-248

Bijlage 4 - Overzicht voortgang bezuinigingen Financieel gezond

Voorstel	Programma	2026	2027	2028	2029	Status
Terugbrengen activiteiten Klimaatadaptatie (KA) en Biodiversiteit (BD)(formatie CDOKE gelden)	Rogier Manenschijn	200.000	200.000	200.000	200.000	
Mogelijk dubbele dekking beweegteam	Rogier Manenschijn	219.000	219.000	219.000	219.000	
Meer commerciële huur toestaan en beheer anders organiseren (Triomonos)	Rogier Manenschijn	-17.500	37.500	37.500	37.500	
Meer commerciële huur toestaan en beheer anders organiseren (Wijkhuis)	Rogier Manenschijn	-6.500	18.500	18.500	18.500	
Uittreden uit de stichting Liemerse Ambassade	Rogier Manenschijn	0	0	25.000	25.000	
Extra inkomsten met avondgebruik gymzalen	Rogier Manenschijn	-5.000	6.000	7.000	8.000	
Verlagen uitgaven op gebied van landschap	Rogier Manenschijn	10.000	10.000	10.000	0	
Gedeeltelijk het kosten van het vegen doorbelasten in de rioolheffing.	Rogier Manenschijn	60.000	60.000	60.000	60.000	
Integraal samenbrengen huurders in vastgoed	Rogier Manenschijn	-20.000	8.000	8.000	8.000	
Restvervanging Led armaturen in twee jaar uitvoeren	Rogier Manenschijn	11.000	0	0	0	
Verlagen kwaliteitsniveau onderhoud bomen van B naar C	Rogier Manenschijn	10.000	10.000	10.000	10.000	
Stoppen of doorvoeren huurverhoging Eilandplein	Rogier Manenschijn	0	4.000	4.000	4.000	
Verkopen grondposities HAP Groessen (Tempelstraat)	Rogier Manenschijn	36.000	1.153	1.153	1.153	
Tijdelijk verlagen investering in openbare verlichting	Rogier Manenschijn	2.000	2.000	2.000	2.000	
Verkoop gehele OG-tent	Rogier Manenschijn	0	80.000	80.000	80.000	
Onderzoek verhoging pacht/ huur	Rogier Manenschijn	0	2.500	2.500	2.500	
Nieuwe aanbesteding voor PMD zakken door Circulus	Rogier Manenschijn	10.000	10.000	10.000	10.000	

Naam	Programma's	2026	2027	2028	2029	
Clustering Sportparken (10%)	Guido van Elsloo	0	53.103	53.103	53.103	
Clustering Sportbeleid (10%)	Guido van Elsloo	0	9.114	9.114	9.114	
Clustering Cultuur (10%)	Guido van Elsloo	0	23.720	23.720	23.720	
Clustering Bibliotheek en laaggeletterdheid (10%)	Guido van Elsloo	0	12.500	25.000	25.000	

Aanpassing in specifieke dienstverlening	Programma's	2026	2027	2028	2029	
Uitvoering participatieverordening	Marlies Heutink	24.125	87.500	138.000	-	

Totaal van de maatregelen		842.825	1.219.790	1.379.290	1.232.290	
	Gerealiseerd	746.500	802.000	873.500	864.500	70%
	Onder handen	72.200	277.187	289.687	289.687	24%
	Niet te realiseren	24.125	140.603	216.103	78.103	6%

Bijlage 5 - Meerjaren investeringsplan

Investering	Bedrag	Jaar	Rente per jaar	Afschrijving	Kapitaal-lasten per jaar
Renovatie Speeltuinen	150	2026	2%	20 jaar	11
Renovatie Speeltuinen	150	2027	2%	20 jaar	11
Renovatie Speeltuinen	150	2028	2%	20 jaar	11
Renovatie Speeltuinen	150	2029	2%	20 jaar	11
I-pads gemeenteraad	40	2026	2%	4 jaar	11
riool wijkrenovatie De Vergert	150	2027	2%	60 jaar	6
riool wijkrenovatie De Vergert	150	2028	2%	60 jaar	6
Klimaatadaptatie Looplein	25	2026	2%	60 jaar	1
Aanpassingen Vlielandlaan	65	2026	2%	60 jaar	2
Bovengrondse herinrichting st. Antoniusstraat/Sloetstraat	950	2027	2%	60 jaar	35
Hemelwatersysteem st. Antoniusstraat	525	2027	2%	60 jaar	19
Woonwagenkamp Westsingel	165	2027	2%	60 jaar	6
Totaal investeringsplan	2.670				127

Bijlage 6 - Reserves

Naam reserve	Eindstand 31-12-2025	Mutaties begroting 2026	Voorgestelde mutaties VJN	Nog beschikbaar
Algemene reserves				
Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen				
Algemene reserve	29.307	-2.109	-1.684	25.515
Totaal Algemene reserves	**29.307**	**-2.109**	**-1.684**	**25.515**
Bestemmingsreserves				
Programma 1 - Bestuur				
Wet Open Overheid	121			121
Nieuwe Wet Inburgering	73			73
Totaal programma 1 - Bestuur	**194**	**-**	**-**	**194**
Programma 2 - Maatschappij				
Beschermd wonen	1.363	-658	-450	256
Doelgroepen vervoer	480			480
Groeneblauwe ontwikkelingen in tussengebied Duiven/Westervoort	388			388
Onderwijsachterstandenbeleid	25	-25		-
Parkmanagement	85			85
Statushouders	140			140
Totaal programma 2 - Maatschappij	**2.481**	**-683**	**-450**	**1.348**
Programma 3 - Omgeving				
Betaalbare woningbouw	1.541			1.541
Circulaire economie	279	-30		249
Fonds bovenwijkse voorzieningen	1.395			1.395
Gevolgen grondwaterverontreiniging	281			281
Groen onderhoud	188			188
Het Groenfonds	57	-24		34
Implementatie Omgevingswet	509		-45	464
Integraal huisvestingsplan	70			70
Klimaatadaptatie	154			154
Migratie en integratie	2.835			2.835
Ontwikkeling A15	969	-100		869
Vitale dorpen en wijken	220			220
Totaal programma 3 - Omgeving	**8.499**	**-154**	**-45**	**8.300**
Totaal bestemmingsreserves	**11.174**	**-836**	**-495**	**9.843**

Naam reserve	Eindstand 31-12-2025	Mutaties begroting 2026	Voorgestelde mutaties VJN	Nog beschikbaar
Geblokkeerde reserves				
Stimuleringsfonds	111			111
Totaal reserves	40.592	-2.945	-2.179	35.469